

SINTEZA

obiecțiilor și propunerilor (recomandărilor), urmare a reavizării,
la proiectul hotărârii Guvernului privind aprobarea proiectului de lege privind organizarea și funcționarea camerelor agricole
(număr unic 937/MAIA/2023)

Participantul la avizare (expertizare)/ consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
Ministerul Finanțelor 07/5-03/2506/1772 din 30.11.2023	<p>La indicația Cancelariei de Stat nr. 18-69-11656 din 06 noiembrie 2023, aferentă avizării proiectului de hotărâre privind aprobarea proiectului de lege privind organizarea și funcționarea camerelor agricole (număr unic 937/MAIA/2023), autor - Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Finanțelor, prin prisma domeniilor de competență, comunică.</p> <p>Proiectul de lege stabilește modul de creare, organizare și funcționare a camerelor agricole. Acestea din urmă vor fi constituite de către fermieri cu scopul de a reprezenta și promova interesele acestora, prin oferirea de consultații, formare și asistență în aplicarea la diverse fonduri dar și pentru promovarea produselor acestora</p>	Se acceptă
	<p>Lit. d) din articolul 34, urmează a fi examinată prin prisma prevederilor art.4) din Legea 71/2023 cu privire la subvenționarea în agricultură și mediul rural, dacă are dreptul sau nu, persoana juridică care nu practică nemijlocit activitățile agricole la subvenții de stat.</p>	Se acceptă. Prevederea cu privire la finanțarea camerelor agricole din contul subvențiilor de stat a fost exclusă.
	<p>Totodată, atât nota informativă cât și analiza impactului ce însoțesc proiectul vizat nu prevede impactul economico-financiar asupra bugetului de stat, făcând-se referințe doar la finanțarea activității camerelor agricole din cotizațiile de membru. Astfel, în cazul în care norma menționată va fi argumentată și va rămâne în proiectul legii, compartimentul "Fundamentarea economico-financiară" din nota informativă, urmează să corespundă cerințelor art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, și anume descrierea impactului economico-financiar, cu indicarea cheltuielilor (bugetare și nebugetare), necesare pentru implementarea prevederilor noului act normativ și, după caz a veniturilor generate de noile reglementări. Similar, analiza impactului urmează a fi revizuită,</p>	Se acceptă. Crearea camerelor agricole nu va avea impact asupra bugetului de stat, întrucât activitatea acestora va fi susținută financiar, în special, din cotizațiile membrilor acestora.

	<p>deoarece aceasta nu descrie riscurile de constrângere bugetară și măsurile de diminuare a acestora, iar în tabelul pentru identificarea impacturilor nu este indicat impactul negativ asupra cheltuielilor bugetare. Suplimentar, autorul actului normativ va aduce claritate dacă pentru acoperirea costurilor estimate în cazul dat, sunt prevăzute alocații bugetare în Legea bugetului de stat anuală, inclusiv se va descrie corelarea proiectului vizat cu Cadrul Bugetar pe Termen Mediu pentru anii 2024-2026, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 408/2023.</p>	
	<p>Subsidiar, privind afirmația din AIR, precum că „Guvernul, de comun cu autoritățile publice locale (APL), urmează să identifice spațiile necesare pentru sediul camerelor agricole regionale, cu acordarea lor în locațiune cu titlu gratuit”, comunicăm că APL deține autonomie decizională, conform art.3 din Legea 436/2006 privind administrația publică locală și urmează să decidă asupra formei de dare în folosință (prin comodat sau locațiune, etc.) spații necesare pentru activitatea camerelor agricole. Totodată, prevederea respectivă nu poate fi o normă obligatorie, atunci când domeniul respectiv nu ține de competența proprie a autorităților publice locale conform prevederilor art.4 al Legii 435/2006 privind descentralizarea administrativă, iar autoritățile publice locale pot acorda spații doar în limita posibilităților</p>	Se acceptă. Textul a fost exclus.
<p>Ministerul Finanțelor (Nr. 07/5-09/16369 din 20.12.2023)</p>	<p>La articolul 34, lit. d) se va exclude. Afirmația adusă de către autorul proiectului în Sinteza obiecțiilor și propunerilor, nu prezintă un argument probat. Mai mult, acordarea sprijinului financiar și material de către stat organizațiilor necomerciale, se reglementează de către Legea nr. 86/2020 privind organizațiile necomerciale.</p>	Se acceptă. Proiectul de lege a fost redactat conform obiecției expuse.
	<p>Concomitent se menționează, că în contextul planificării și executării bugetelor, subvențiile reprezintă plăți achitate entităților producătoare sau prestatoare de servicii, cu scopul de a influența procesul de producere sau prețurile de livrare și nici de cum, pentru promovarea produselor acestora.</p>	Se acceptă

	Suplimentar, dat fiind faptul că proiectul a fost ajustat în vederea excluderii necesității identificării spațiilor necesare pentru sediul camerelor agricole, se necesită ajustarea Analizei Impactului de Reglementare, prin excluderea ultimului aliniat din pct.5.	Se acceptă
Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării (Nr.03-3780 din 04.12.2023)	Conform principiilor de constituire și funcționare, statuate la art.3 din Legea nr.86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale, „organizația necomercială se constituie benevol”. Or, în speță acest principiu este fentat prin caracterul asocierii obligatorii care reiese din prevederile art. 8, alin (1) și alin. (2) lit. a) din proiect, care este completat de obligația achitării de către membru a cotizației anuale obligatorii stabilite la art. 9 alin. (3) litera d) al și art. 35. Mai mult, această obligativitate de contribuție financiară este contrară unei asocieri benevole.	Se acceptă. Proiectul de lege a fost redactat conform obiecției expuse.
	Subsidiar, atenționăm asupra faptului că proiectul nu prevede (i) o procedură privind renunțarea la statutul de membru pentru cei care sunt impuși prin lege să se asocieze, fiind prevăzută doar „excluderea celor care au obținut statutul de membru în condițiile art.8, alin. (2), lit. b)””, adică realmente benevol, dar și nici (ii) o procedură prin care să se asigure colectarea cotizațiilor de membru.	Se acceptă. Apartenența la camera agricolă, în calitate de organizație profesională este obligatorie.
	Cu titlu de recomandare, în contextul digitalizării proceselor economice, inclusiv și celor operaționale de orice nivel, considerăm imperios prevederea posibilității convocării și desfășurării reuniunilor Adunării generale a camerelor agricole regionale în format on-line sau hibrid, în cazul imposibilității participării fizice a membrilor. Suplimentar, se va reconsidera și modalitatea de semnare a Proceselor-verbale și altor documente oficiale emise.	Se ia act.
Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării nr. 03-3992 din 19.12.2023	Cu referire la proiectul definitivat de hotărâre privind aprobarea proiectului de lege privind organizarea și funcționarea camerelor agricole (număr unic 937/MAIA/2023), reieșind din competențele funcționale, comunicăm următoarele. Conform principiilor de constituire și funcționare, statuate la art.3 din Legea nr.86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale, „organizația necomercială se constituie benevol”. Or, în speță acest principiu este fentat prin caracterul asocierii obligatorii care reiese din prevederile art. 8, alin (1) și	Se acceptă. Statutul camere agricole a fost modificată în organizație profesională.

	alin. (2) lit. a) din proiect, care este completat de obligația achitării de către membru a cotizației anuale obligatorii stabilite la art. 9 alin. (3) litera d) al și art. 35. Mai mult, această obligativitate de contribuție financiară este contrară unei asocieri benevole.	
	Subsidiar, atenționăm asupra faptului că proiectul nu prevede (i) o procedură privind renunțarea la statutul de membru pentru cei care sunt impuși prin lege să se asocieze, fiind prevăzută doar „excluderea celor care au obținut statutul de membru în condițiile art.8, alin. (2), lit. b)”, adică realmente benevol, dar și nici (ii) o procedură prin care să se asigure colectarea cotizațiilor de membru.	Se acceptă. Din proiect au fost excluse prevederile cu privire la apartenența benevolă la camera agricolă. Colectarea cotizațiilor de membru se va asigura prin caracterul executoriu al actelor emise de camerele agricole, care vor fi persoane juridice de drept public.
	Prin urmare, etalăm riscul ca prevederile menționate, dar și tot scopul legii propuse să fie compromis. În cazul în care, nu vor fi identificate soluții de depășire a celor menționate supra, vedem plauzibilă introducerea unor prevederi în legislația fiscală care să confere caracter deductibil cotizației de membru.	Se acceptă.
Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale Nr. 21-5935 din 21.11.2023	Urmare examinării proiectului de lege privind organizarea și funcționarea camerelor agricole, nr. unic 937/MAIA/2023, în limita competențelor funcționale, comunicăm următoarele. La nota informativă, recomandăm revizuirea acesteia respectând structura consacrată la art. 30 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.	Se acceptă.
	Subsecvent, în vederea asigurării plenitudinii suportului informativ și reflectării sensului exact al proiectului actului normativ, inclusiv sub aspectul respectării etapelor de legiferare la elaborarea acestuia, în Compartimentul 11 „Constatări ale altor expertize” se vor include concluziile Grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător referitoare la examinarea analizei impactului de reglementare la proiect din cadrul ședinței din 17 octombrie 2023. Ori, potrivit Anexei nr. 1 la Legea precitată, în cazul proiectelor de acte normative ce se referă la reglementarea activității de întreprinzător, în Compartimentul 11 „Constatări ale altor expertize” din Nota informativă se indică concluziile grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător privind expertiza efectuată.	Se acceptă

Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale nr. 21-6389 din 14.12.2023	<p>Urmare examinării proiectului de lege privind organizarea și funcționarea camerelor agricole, număr unic 937/MAIA/2023, remis în procedură regulamentară de avizare repetată, constatăm faptul că, potrivit Sintezei obiecțiilor și propunerilor (recomandărilor) la proiect, autorul menționează despre acceptarea propunerilor Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, expuse prin scrisoarea nr. 21- 5935 din 21.11.2023, dar de facto Nota informativă nu a fost completată cu compartimentul nr.11, care ar urma să conțină concluzia Grupului de Lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător referitor la expertiza efectuată</p>	<p>Se acceptă.</p>
Cancelaria de Stat nr. 29-69-12493 din 28 noiembrie 2023	<p>Referitor la proiectul hotărârii Guvernului privind aprobarea proiectului de lege privind organizarea și funcționarea camerelor agricole (num. unic: 937 /MAIA/2023), în limita competențelor funcționale, propunem: - completarea alin.(1) din art.1 cu reglementarea ce privește scopul și sarcina camerelor agricole, având în vedere că art.3 reglementează acest subiect. De asemenea consecutivitatea reglementărilor prevăzute la alin.(1) se va corela cu reglementările stabilite în proiectul de lege;</p> <p>- completarea definiției „camera agricolă” de la art.2, după cuvântul „fermieri” cu cuvântul „benevol”, în contextul alin.(1) din art.2 și 3 al Legii nr. 86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale, care stabilesc caracterul benevol al constituirii unei asociații;</p> <p>- substituirea la alin.(2) din art.3 a cuvântului „organizații” cu cuvântul „asociații”, iar cuvântul „obligatoriu” se va exclude, în scopul corelării cu definiția camerei agricole prevăzute la art.2. De asemenea, stabilirea caracterului obligatoriu al consultării din partea unei asociații instituite pe principii benevole a fermierilor nu este corectă, ori parteneriatele dintre fermieri și autorități care urmează să fie asigurate de camerele agricole regionale se construiesc prin dialog;</p>	<p>Se acceptă</p> <p>Se acceptă, dar în contextul modificării statutului camerei agricole în organizații profesionale aparținătoare la care este obligatorie, după avizarea proiectului, cuvântul „benevol” inserat în textul proiectului a fost exclus.</p> <p>Se acceptă parțial. Cuvântul „obligatoriu” a fost exclus.</p>

	<p>- substituirea la lit. a) alin.(1) art.7 a cuvintelor „serviciilor desconcentrate în teritoriu” cu cuvintele „serviciilor publice desconcentrate în teritoriu ale ministerelor, altor autorități administrative centrale”, pentru conformare prevederilor art.31 din Legea nr.98/2012 privind administrația publică centrală de specialitate</p>	<p>Se acceptă. Litera a), din redacția inițială a proiectului, a fost exclusă.</p>
	<p>- excluderea la alin.(1) din art.8 a cuvintelor „lit. a)”, deoarece art.2 din proiect nu conține o astfel de reglementare</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>- completarea lit. b) al alin.(5) din art.8 după cuvântul „solicitată” cu cuvintele „ieșirea din componența camerei agricole”, pentru excluderea ambiguităților</p>	<p>Se acceptă. Litera b) a fost exclusă.</p>
	<p>-substituirea la alin.(1) al art.10 a cuvântului „ținută” cu cuvântul „organizată”, în scopul respectării regulilor de tehnică legislativă</p>	<p>Se acceptă. Alineatul (1) a fost expus în redacție nouă, în baza propunerii Ministerului Justiției.</p>
	<p>- revizuirea alin.(3) din art.11, în scopul asigurării respectării principiilor enunțate la lit. a), b) din art.4, care stabilesc că camerele agricole activează în mod liber și rezidă în implicarea și participarea activă a fermierilor și membrilor comunității agricole în procesul de creare a camerelor agricole și de luare a deciziilor corespunzătoare, fiind totodată interzisă orice imixtiune din partea autorităților publice.</p>	<p>Se acceptă. Articolul 11 a fost exclus din textul proiectului.</p>
	<p>În aceeași ordine de idei, menționăm că camera agricolă conform art.2 din proiect este o asociație apolitică, respectiv Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, urmează a fi exclus din procesul decizional, inclusiv la crearea grupurilor de inițiativă, ori conform prevederilor lit. a) alin.(1) al art.12 decizia de creare a camerei agricole regionale revine Adunării generale de constituire a camerelor agricole, corespunzător acestui organ de conducere îi va aparține și dreptul de a aproba componența grupului de inițiativă;</p>	<p>Se acceptă. Articolul 11 a fost exclus din textul proiectului.</p>
	<p>- excluderea lit. f) din alin. (4) al art.11, în contextul argumentelor de mai sus;</p>	<p>Se acceptă. Articolul 11 a fost exclus din textul proiectului.</p>
	<p>- completarea alin.(1) al art.12 cu reglementarea ce vizează aprobarea de către Adunarea generală de constituire a componenței grupului de inițiativă pentru constituirea camerelor agricole, conform argumentelor de mai sus;</p>	<p>Se acceptă. Articolul 12 din redacția inițială a proiectului, a fost exclus din textul proiectului.</p>

	<p>- substituirea la alin.(5) din art.12 a cuvîntului „spre avizare” cu cuvintele „spre informare”, în contextul argumentelor de mai sus. Totodată, în scopul respectării principiilor de transparență în activitatea camerelor agricole, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare urmează a fi informat despre deciziile luate pe marginea creării camerelor agricole regionale;</p>	<p>Se acceptă. Articolul 12 din redacția inițială a proiectului, a fost exclus din textul proiectului.</p>
	<p>- substituirea la lit. i) din alin.(2) al art.13 a cuvintelor „șinere” cu cuvîntul „desfășurării”</p>	<p>Se acceptă parțial. Cuvîntul „șinere” a fost substituit cu cuvîntul „organizare”</p>
	<p>- reformularea alin.(2) din art.14 (<i>devenit articolul 12 – n.a.</i>) prin excluderea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare din procesul de înregistrare a camerei agricole, în contextul argumentelor de mai sus;</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>- excluderea lit. d) din alin.(2) al art.14 (<i>devenit articolul 12 – n.a.</i>), în contextul argumentelor de mai sus și care rezultă din acordarea drepturilor depline asociației de a-și gestiona de sine stătător acțiunile fără careva coordonări din partea autorităților publice;</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>- substituirea la alin.(4) al art.21 (<i>devenit articolul 19 – n.a.</i>) a cifrei „5” cu cifra „4”, având în vedere că mandatul consiliului conform alin.(1) este de 4 ani, respectiv mandatul președintelui și vicepreședintelui urmează să fie valabil pe durata activității consiliului;</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>- concretizarea la lit. c) al alin.(3) din art.24 (<i>devenit articolul 20 – n.a.</i>) a situațiilor ce constituie conflict de interese nedeclarat pentru care mandatul membrului consiliului poate înceta. Totodată, având în vedere că reglementările prevăzute la lit. a), b), c) și d) din aliniatul respectiv vizează situațiile când mandatul poate înceta înainte de termen, se va completa corespunzător la alin.(3) după cuvîntul „încetează” cu cuvintele „înainte de termen”;</p>	<p>Se acceptă parțial. Conflictele de interese vor fi stabilite în statutul camerei agricole.</p>
	<p>- concretizarea la alin.(6) din art. 29 (<i>devenit articolul 27 – n.a.</i>) cine aprobă statutul Camerei Agricole Naționale</p>	<p>Se acceptă. Articolul 26, care reglementează atribuțiile Congresului Național a fost completat cu atribuția acestuia de a aproba statutul Camerei Agricole Naționale (lit. c)).</p>
	<p>- revizuirea alin.(2) din art.35 (<i>devenit articolul 33 – n.a.</i>), pentru conformare alin.(1), (2) lit. g) al art.13 din proiect, inclusiv art.8 alin.(2) din Legea nr.86/2020, astfel mărimea și modalitatea de calculare a cotizației anuale de membru a</p>	<p>Se acceptă.</p>

	camerei agricole regionale se va stabili prin statutul camerei agricole elaborat conform modelului stabilit de Guvern și aprobat de adunarea generală de constituire;	
	- revizuirea alin.(3) din art.37 ce privește sarcina Guvernului de a identifica spațiile necesare pentru sediul camerelor agricole regionale și acordarea lor în comodat, în contextul elucidării cine anume se face responsabil de acțiunea respectivă. Totodată, din punct de vedere instituțional, camerele agricole regionale sunt organizații private, nesubordonate funcțional nici unei autorități publice, respectiv nu este cazul implicării Guvernului în procesul identificării spațiului pentru sediile acestora;	Se acceptă.
	- excluderea art.38 ce vizează formarea în termen de 1 lună din data intrării în vigoare a prezentei hotărâri a grupurilor de inițiativă pentru constituirea camerelor agricole și recomandarea către autoritățile publice locale de nivelul al doilea de a-și optimiza subdiviziunile sale responsabile de agricultură și dezvoltare rurală în contextul creării camerelor agricole regionale. În această ordine de idei, reiterăm argumentele de mai sus vis-a-vis de principiul benevol de constituire a asociațiilor și reglementările stabilite prin art.11 alin.(1) și art.12 alin. (1) lit. a) din proiect, inclusiv faptului că statutul subdiviziunilor autorităților publice locale responsabile de agricultură și dezvoltare rurală și sarcinile realizate de acestea diferă esențial de statutul și sarcinile camerelor agricole regionale, respectiv optimizarea subdiviziunilor în cauză pe motiv de creare a camerelor agricole este conceptual incorectă.	Se acceptă.
	- excluderea art.39, deoarece sarcina Guvernului privind modificarea cadrului normativ conexe în scopul asigurării realizării legii, se regăsește la art.37 alin.(2);	Se acceptă.
	De asemenea, proiectul urmează a fi analizat în corelare cu reglementările și competențele atribuite Instituției publice „Centrul de Consiliere Agricolă și Rurală, conform Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.538/2023, în scopul asigurării, după caz, a excluderii dublării de competențe	Nu se acceptă. A se vedea argumentarea la obiecția Camerei de Comerț și Industrie.
Cancelaria de Stat	Corelarea reglementărilor prevăzute la alin.(1) cu reglementările stabilite în proiectul de lege;	Se acceptă.

(Nr. 29 - 69 - 13090 din 14.12.2023)	Completarea definiției „camera agricolă” de la art.2, după cuvântul „fermieri” cu cuvântul „benevol”, în contextul alin.(1) din art.2 și 3 al Legii nr.86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale, care stabilesc caracterul benevol al constituirii unei asociații;	Se acceptă, dar în contextul modificării statutului camerei agricole în organizații profesionale aparținătoare la care este obligatorie, după avizarea proiectului, cuvântul „benevol” inserat în textul proiectului a fost exclus.
	Substituirea la lit. b) din alin.(1) al art.12 a textului „alin.(4)”, cu textul „alin.(3)”;	Se acceptă. Articolul 11 și 12 au fost excluse din textul proiectului.
	Substituirea la alin.(7) din art.12 a cuvântului „spre avizare” cu cuvintele „spre informare”. Totodată, în scopul respectării principiilor de transparență în activitatea camerelor agricole, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare urmează a fi informat despre deciziile luate pe marginea creării camerelor agricole regionale;	Se acceptă. Articolul 12 a fost exclus.
	Substituirea la alin.(4) al art.21 (<i>devenit articolul 19 – n.a.</i>) a cifrei „5” cu cifra „4”, având în vedere că mandatul consiliului conform alin.(1) este de 4 ani, respectiv mandatul președintelui și vicepreședintelui urmează să fie valabil pe durata activității consiliului. Relevăm pe această cale, că asigurarea continuității activității camerelor agricole, în condițiile expirării mandatului consiliului va fi exercitat de către președinte și vicepreședinte, temporar, până la alegerea persoanelor care vor ocupa funcțiile respective. În acest sens se vor include reglementările de rigoare în proiectul de lege.	Se acceptă.
	Concretizarea la lit. c) al alin.(3) din art.24 (<i>devenit articolul 19 – n.a.</i>) a situațiilor ce constituie conflict de interese nedeclarat pentru care mandatul membrului consiliului poate înceta. În această ordine de idei, mai întâi este necesar de reglementat care sunt situațiile de incompatibilitate pe care membrii consiliului nu pot să le încalce, ulterior se vor stabili restricțiile corespunzătoare.	Se acceptă. Se acceptă parțial. Conflictele de interese vor fi stabilite în statutul camerei agricole.
	Substituirea la alin.(2) al art.35 a textului „(lit. g)” cu textul „(lit. i)”;	Se acceptă.
	Reconsiderarea la alin.(1) din art.38 a caracterului obligatoriu ce vizează formarea în termen de 1 lună din data intrării în vigoare a prezentei hotărâri a grupurilor de inițiativă pentru constituirea camerelor agricole, în contextul respectării principiului autonom de constituire a asociațiilor, conform	Se acceptă/

	reglementărilor stabilite prin art.11 alin.(1) și art.12 alin. (1) lit. a) din proiect.	
	De asemenea, în Nota informativă se va ajusta mențiunea de la compartimentul 4 privind statutul camerelor agricole ca organizații consultative obligatorii. Totodată mențiunea de la compartimentul 5 privind stabilirea de către Guvern a mărimii și modalității de stabilire a cotizațiilor, se va ajusta la prevederile art.16 alin.(2) lit. d) din proiect, care atribuie această competență Adunării generale.	Se acceptă. Proiectul de lege a fost redactat conform obiecției expuse
Cancelaria de Stat (Nr. 31/03-06-13550 din 27.12.2023)	Se restituie proiectul de hotărâre al Guvernului “Privind aprobarea proiectului de lege privind organizarea și funcționarea camerelor agricole” pentru conformare la prevederile art. 34, alin. (4) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative și la pct. 11, subpct. 3) din Metodologia de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 23/2019.	Nu se acceptă. Cauza invocată este neîntemeiată cauza invocată, deoarece proiectul Hotărârii de Guvern menționat supra a fost examinat de către Comisia de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător și susținut în cadrul ședinței Grupului de lucru al Comisia de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător din 17.10.2023, cu condiția luării în considerare a obiecțiilor și recomandărilor expuse la proiectul în cauză (procesul verbal nr. 39 din 17.10.2023). În context, inclusiv reieșind din prevedere subpct. 4) al pct. 11 din Metodologia de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 23/2019, proiectul în cauză și documentul de analiză a impactului au fost perfecționate în urma avizărilor, expertizării și consultărilor publice și propus pentru promovare și aprobare în modul prevăzut de legislația în vigoare.
	Suplimentar, sub aspect conceptual, semnalăm că statutul și modul de constituire al camerelor agricole, conform prevederilor proiectului nu cadrează cu principiile de reglementare a activității organizațiilor necomerciale, statuate la art. 3 din Legea nr. 86/2020, potrivit cărora organizația necomercială se constituie benevol și nimeni nu poate fi constrâns să fondeze organizații necomerciale, să devină membru al unei asociații obștești sau să fie sancționat pentru că a fondat, pentru că este sau nu este membru al unei organizații	Nu se acceptă obiecția. Atât în context național, cât și internațional, există atât norme, cât și practici care susțin o asemenea abordare, și anume: 1) la nivel național: - prevederile Legii nr. 187/2022 cu privire la condominiu, care la art. 21, alin. (1) prevede expres că <i>toți proprietarii dintr-un condominiu sunt membri, prin efectul prezentei legi, ai</i>

necomerciale. Persoanele se pot asocia fără a fi obligate să-și înregistreze organizația.

aceleiași asociații de proprietari din condominiu;

- prevederile Legii nr. 393/1999 cu privire la Camera de Comerț și Industrie, care la art. 9, alin. (1) prevede că *persoanele juridice înregistrate în Republica Moldova în calitate de subiecți ai activității de întreprinzător în domeniul comerțului, industriei, transporturilor, construcțiilor și prestării serviciilor*, cu excepția persoanelor prevăzute la alin.(2) din articolul respectiv, *sînt membri ai Camerei în mod obligatoriu;*

- prevederile Legii nr. 121/2020 privind organizarea și exercitarea profesiei de medic veterinar, care la art. 15, alin. (1) prevede expres că toți medicii veterinari din Republica Moldova fac parte din Colegiul medicilor veterinari, în condițiile legii în cauză. Colegiul reprezintă o organizație profesională autonomă, apolitică și nonprofit, cu statut de persoană juridică de drept public.

2) pe plan internațional:

- legislația Austriei privind crearea și funcționarea camerelor agricole austriece, unde fiecare land (regiune) are lege separată prin care reglementează funcționarea camerelor agricole pe teritoriul acestuia (9 landuri în total). Legile respective prevăd în mod univoc, că prevederile lor se extind asupra persoanelor fizice și juridice (membri ai Camerei), care sunt proprietarii, uzufructuarii și locatarii exploatațiilor agricole și forestiere situate pe teritoriul landului respectiv, ai terenurilor utilizate în scopuri agricole și forestiere, persoane care desfășoară ca ocupație principală agricultura și silvicultura pe cont propriu;

- Legea privind Camera pentru Agriculturii și Silvicultură din Slovenia (Monitorul Oficial al Republicii Slovenia, nr. 69/04- UPB1, 26/08,

		<p>7/09, 36/20 – ZIUPKGP), care prevede calitatea de membri obligatorii ai camerei a persoanelor fizice și juridice cu statut de unitate agricolă, piscicolă sau forestieră, drept ansamblu economic format din instalații economice dotate cu echipamente în care se desfășoară oricare dintre activitățile agricole sau silvice, împreună cu locuința și terenul agricol sau forestier aferent, indiferent de forma de organizare, precum și unitățile agricole sau forestiere care includ, de asemenea, unitățile economice, adică unitățile economice sau instalațiile dotate cu echipamente necesare pentru desfășurarea unei anumite activități economice, care prelucrează în principal produse proprii sau produse proprii ale unității agricole sau forestiere principale (denumite în continuare: subinstalații), precum și unitățile economice care produc sau întrețin echipamente destinate în principal nevoilor unității agricole sau forestiere principale. Legea în cauză prevede și calitatea de membri voluntari.</p> <p>- Legea Nr. CXXVI privind Camera pentru Agricultură, Alimente și Dezvoltare Rurală, adoptată de Parlamentul Ungariei, care prevede că toți fermierii (inclusiv persoane fizice) și business-urile active din sectorul agricol au obligația de a deveni membri ai camerei respective, această prevedere aplicându-se și industriei de procesare (147417185.pdf (SECURED) (core.ac.uk)).</p>
	<p>De asemenea, prin prisma competențelor prevăzute de art. 7 din Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern, se consideră necesar dea fi revizuite și atribuțiile stabilite Guvernului prin proiectul de lege, or Guvernul nu are competențe de a aproba statutul camerelor agricole, modul de calculare și achitarea a cotizației de membru, de a constitui grupuri de inițiativă.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost redactat prin excluderea prevederilor respective din textul acestuia.</p>

	<p>Concomitent, este de remarcat și asupra faptului că proiectul conține și deficiențe de ordin tehnico-legislativ, care urmează a fi revizuite prin excluderea trimiterilor la puncte inexistente. Adicional, este necesar de a fi ajustat proiectul de lege și prin prisma propunerilor/recomandărilor autorităților acceptate sau parțial acceptate de autor conform sintezei, dar neintegrate.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul a fost redactat în conformitate cu obiecția expusă.</p>
	<p>Complimentar, dosarul nu conține sinteza asupra expertizei Centrului Național Anticorupție care este una obligatorie. Mai mult ca atât potrivit expertizei, se constată necesitatea revizuirii prevederilor, inclusiv a conceptului proiectului în ce privește modul și gradul de implicare a autorităților administrației publice centrale în procesul de constituire și funcționare a camerelor agricole, examinată prin prisma prevederilor Legii nr. 86/2020, misiunii și statutului organizației necomerciale în raport cu autoritățile publice.</p>	<p>Se ia act. Recomandările raportului de expertiză au fost integrate în sinteza obiecțiilor și propunerilor (recomandărilor), urmare a reavizării, la proiectul hotărârii Guvernului privind aprobarea proiectului de lege privind organizarea și funcționarea camerelor agricole, iar proiectul respectiv – redactat conform celor expuse în raportul de expertiză (Nr. ELO23/9335 din 22.12.2023).</p>
	<p>Cît privește nota informativă la proiectul de lege, este de menționat că aceasta nu conține argumente referitoare la necesitatea admiterii unei derogări de la principiul libertății de asociere, conform dispozițiilor art. 41 din Constituție.</p>	<p>Nu se acceptă obiecția. Atât în context național, cât și internațional, există atât norme, cât și practici care susțin o asemenea abordare, și anume: 1) la nivel național: - prevederile Legii nr. 187/2022 cu privire la condominiu, care la art. 21, alin. (1) prevede expres că <i>toți proprietarii dintr-un condominiu sunt membri, prin efectul prezentei legi, ai aceleiași asociații de proprietari din condominiu;</i> - prevederile Legii nr. 393/1999 cu privire la Camera de Comerț și Industrie, care la art. 9, alin. (1) prevede că <i>persoanele juridice înregistrate în Republica Moldova în calitate de subiecți ai activității de întreprinzător în domeniul comerțului, industriei, transporturilor, construcțiilor și prestării serviciilor, cu excepția persoanelor prevăzute la alin.(2) din articolul respectiv, sînt membri ai Camerei în mod obligatoriu;</i></p>

- prevederile Legii nr. 121/2020 privind organizarea și exercitarea profesiei de medic veterinar, care la art. 15, alin. (1) prevede expres că toți medicii veterinari din Republica Moldova fac parte din Colegiul medicilor veterinari, în condițiile legii în cauză. Colegiul reprezintă o organizație profesională autonomă, apolitică și nonprofit, cu statut de persoană juridică de drept public.

2) pe plan internațional:

- legislația Austriei privind crearea și funcționarea camerelor agricole austriece, unde fiecare land (regiune) are lege separată prin care reglementează funcționarea camerelor agricole pe teritoriul acestuia (9 landuri în total). Legile respective prevăd în mod univoc, că prevederile lor se extind asupra persoanelor fizice și juridice (membri ai Camerei), care sunt proprietarii, uzufructuarii și locatarii exploatațiilor agricole și forestiere situate pe teritoriul landului respectiv, ai terenurilor utilizate în scopuri agricole și forestiere, persoane care desfășoară ca ocupație principală agricultura și silvicultura pe cont propriu;

- Legea privind Camera pentru Agriculturii și Silvicultură din Slovenia (Monitorul Oficial al Republicii Slovenia, nr. 69/04- UPB1, 26/08, 7/09, 36/20 – ZIUPKGP), care prevede calitatea de membri obligatorii ai camerei a persoanelor fizice și juridice cu statut de unitate agricolă, piscicolă sau forestieră, drept ansamblu economic format din instalații economice dotate cu echipamente în care se desfășoară oricare dintre activitățile agricole sau silvice, împreună cu locuința și terenul agricol sau forestier aferent, indiferent de forma de organizare, precum și unitățile agricole sau forestiere care includ, de asemenea, unitățile economice, adică unitățile economice sau instalațiile dotate cu echipamente

		<p>necesare pentru desfășurarea unei anumite activități economice, care prelucrează în principal produse proprii sau produse proprii ale unității agricole sau forestiere principale (denumite în continuare: subinstalații), precum și unitățile economice care produc sau întrețin echipamente destinate în principal nevoilor unității agricole sau forestiere principale. Legea în cauză prevede și calitatea de membri voluntari.</p> <p>- Legea Nr. CXXXVI privind Camera pentru Agricultură, Alimente și Dezvoltare Rurală, adoptată de Parlamentul Ungariei, care prevede că toți fermierii (inclusiv persoane fizice) și business-urile active din sectorul agricol au obligația de a deveni membri ai camerei respective, această prevedere aplicându-se și industriei de procesare (147417185.pdf (SECURED) (core.ac.uk)).</p>
<p>Cancelaria de Stat nr. 31/03-69-1248 din 2 februarie 2024</p>	<p>Urmare a examinării proiectului de lege privind organizarea și funcționarea camerelor agricole (NU 937/MAIA/2023), în limita competențelor funcționale, comunicăm următoarele.</p> <p>Proiectul de lege privind organizarea și funcționarea camerelor agricole impune prin derogare de la prevederile art. 3, alin. (1) din Legea nr. 86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale obținerea, în mod obligatoriu a calității de membru al camerei agricole.</p> <p>Deși dreptul la libera asociere nu este unul absolut, ci unul relativ, autorul urmează să vină cu suficiente argumente justificative privind derogarea propusă, or restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.</p> <p>De asemenea, proiectul intercalează atât elemente ale unei asociații obștești, cât și elemente de exercitare a prerogativei de putere publică în actul de reglementare a asociației create de fermieri. Spre exemplu, atribuirea în competența Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare a prerogativei de a aproba procedura de formare a grupurilor de inițiativă responsabile de constituirea camerelor agricole regionale, de avizare a procesului-verbal al adunării generale de constituire a camerei</p>	<p>Se acceptă. În contextul ședinței on-line din 15 februarie 2024 cu reprezentanții Camerei Agricole a Austriei Inferioare, noțiunea de „cameră agricolă” a fost redactată în sensul indicării că aceasta reprezintă o organizație profesională cu statut de persoană juridică de drept public.</p> <p>În acest context, menționăm Hotărârea Curții Constituționale nr. 13/2015 pentru controlul constituționalității Legii nr. 261 din 1 noiembrie 2013 cu privire la Colegiul Medicilor din Republica Moldova, care a reținut la considerentul 48 „că prin lege pot fi instituite organizații profesionale, învestite cu competențe ale statului, care nu pot fi echivalate cu asociații obștești.” Totodată, la punctul 60 și 61, Curtea subliniază că „Comisia europeană a admis că, în general, libertatea de asociere implică libertatea de a nu se asocia sau de a nu adera la o asociație, cu excepția asociațiilor de drept public. Prin urmare, ordinele profesionale, care sunt instituții</p>

	agricole și de delegare a reprezentantului său în Consiliul Coordonator al Camerei Agricole Naționale.	de drept public, reglementate de lege și urmărind scopuri de interes general, nu constituie o <i>asociație</i> în sensul art.11 din Convenție (Cauza X vs Olanda, Decizia Comisiei Europene din 1 martie 1983) (...). 61. Personalitatea juridică a ordinelor profesionale se acordă prin lege. Un ordin profesional reunește toți membrii unei profesii, <i>aderarea fiind obligatorie, fiecare ordin incluzând obligatoriu toate persoanele abilitate să exercite profesia.</i> Ordinul profesional nu rezultă dintr-o asociere liberă.”
	Totodată, se consideră necesar reexaminarea normelor de la art. 11, 12, 29, 32 alin.(2), prin care autoritățile administrației publice centrale pot delega unele funcții Camerei Agricole Naționale, în modul și condițiile stabilite de Guvern, precum și a alin.(2) de la art. 37, care impune în sarcina Guvernului reglementarea relațiilor juridice ce țin de activitatea unei organizații necomerciale	Nu se acceptă. În contextul în care camerele agricole vor avea statut de persoane juridice de drept public, delegarea unor activități nu este contrară acestui statut.
	Concomitent, prevederile lit. h) alin. (2) al art. 23 stabilesc, că directorul executiv al camerelor agricole regionale asigură colectarea deplină și în termen a cotizațiilor de membru și a altor plăți obligatorii în folosul camerelor agricole, în conformitate cu prevederile statutului, hotărârilor adunării generale și ale deciziilor consiliului. Astfel, se remarcă existența unei discordanțe cu art. 34 din proiect care nu prevede ”alte plăți obligatorii” pentru finanțarea camerelor agricole.	Se acceptă. Textul „altor plăți obligatorii” a fost exclus.
	Suplimentar, se impune reexaminarea prevederilor art. 38 din proiect prin prisma reglementărilor prevăzute de art. 48 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, potrivit cărora dispozițiile tranzitorii ale actului normativ cuprind măsurile ce se instituie cu privire la continuarea raporturilor juridice născute în temeiul vechilor reglementări care urmează a fi abrogate sau înlocuite de noul act normativ	Se acceptă.
Agenția Servicii Publice Nr. 01/2020 din 27.11.2023	Agenția Servicii Publice a examinat în limita competenței funcționale proiectul de Lege privind organizarea și funcționarea camerelor agricole (număr unic 937/MAIA/2023), parvenit pentru avizare de la Cancelaria de Stat (nr.18-69-11656 din 06.11.23) și propune următoarele.	Articolul 11 din redacția inițială a fost exclus.

	<p>Articolul 11 alin.(1), pentru precizare și evitarea eventualelor ambiguități, după cuvintele „sunt înregistrați/înregistrate” de completat cu cuvintele „cu sediul”.</p>	
	<p>Articolul 12 de completat cu prevederi referitoare la „desemnarea administratorului interimar până la organizarea și desfășurarea concursului”. Potrivit art. 177 alin. (1) al Codului civil persoana juridică își exercită, de la data constituirii, drepturile și obligațiile prin administrator.</p>	Articolul 12 din redacția inițială a fost exclus.
	<p>Articolul 14: - alin. (2) lit.a) după cuvintele „cererea de înregistrare” de completat cu textul „conform modelului aprobat de organul înregistrării de stat”; - de completat cu alin. (3) cu următorul cuprins: „(3) Prevederile Legii nr.220/2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali se aplică la înregistrarea camerelor agricole în măsura în care acestea nu contravin prezentei legi”.</p>	Se acceptă.
<p>Agencia Servicii Publice (Nr. 01/2199 din 20.12.2023)</p>	<p>Agencia Servicii Publice a examinat în limita competenței funcționale proiectul definitivat al Legii privind organizarea și funcționarea camerelor agricole (număr unic 937/MAIA/2023), parvenit de la Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare (nr.21-02/3870 din 11.12.2023) și dat fiind faptul că propunerile și obiecțiile ASP expuse anterior au fost acceptate integral, alte propuneri și obiecții nu sunt.</p>	Se acceptă/
<p>Agencia Proprietății Publice nr. 05-03-7443 din 20.11.2023</p>	<p>Urmare demersului Cancelariei de Stat nr. 18-69-11656 din 6 noiembrie 2023, Agenția Proprietății Publice a examinat proiectul de hotărâre privind aprobarea proiectului de lege privind organizarea și funcționarea camerelor agricole (număr unic 937/MAIA/2023), autor - Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și, în limita competențelor funcționale, comunică următoarele. La articolul 8 alineatul (1), se propune substituirea textului “art. 2” cu textul “alin. 2”, ca fiind indicat eronat.</p>	Se acceptă
	<p>Totodată, reieșind din faptul că, analiza impactului de reglementare a proiectului prevede că, Guvernul, de comun cu autoritățile administrației publice locale, urmează să identifice spațiile necesare pentru sediul camerelor agricole regionale, considerăm oportun completarea articolului 37 alineatul (3) din proiect, după cuvântul “Guvernul” cu textul “, de comun cu autoritățile administrației publice locale, ”. Or, ținând cont de faptul că autoritățile publice centrale nu dețin spațiu suficient în</p>	Se acceptă. În contextul avizului Cancelariei de stat prevederile de la articolul 37 alineatul (3) au fost excluse.

	<p>bunuri ale domeniului privat al statului alocate de teritoriul Republicii Moldova, prevederea respectivă va asigura identificarea spațiilor libere și în bunurile imobile din proprietatea unităților administrativ-teritoriale.</p>	
	<p>De asemenea, la articolul 37 alineatul (1), se propune completarea la final cu cuvintele “în Monitorul Oficial al Republicii Moldova”.</p>	Se acceptă
<p>Agenția Proprietății Publice Nr.05-04- 7997 din 13.12.2023</p>	<p>Urmare demersului Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare nr. 21- 02/3870 din 11.12.2023, Agenția Proprietății Publice a examinat repetat proiectul de hotărâre a Guvernului privind aprobarea proiectului de lege privind organizarea și funcționarea camerelor agricole (număr unic 937/MAIA/2023) și, în limita competențelor funcționale, comunică lipsa de obiecții și propuneri.</p>	Se acceptă
<p>Congresul Autorităților Locale din Moldova 346 din 23 noiembrie 2023</p>	<p>Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) a examinat adresarea Cancelariei de Stat nr. 18-69-11656 din 06.11.2023, privind avizarea proiectului hotărârii Guvernului pentru aprobarea proiectului de lege privind organizarea și funcționarea camerelor agricole (număr unic 937/MAIA/2023). La art. 32 (<i>devenit articolul 30 – n.a.</i>) (Funcțiile Camerei Agricole Naționale (1) Funcțiile de bază ale Camerei Agricole Naționale sunt următoarele: c) elaborarea și promovarea propunerilor de aprobare sau modificare a cadrului de politici și legal relevante dezvoltării sectorului agricol și mediului rural, în baza propunerilor camerelor agricole regionale) după cuvintele „mediului rural” se propune completarea cu textul „, inclusiv”, or Camera Agricolă Națională va promova și din propria inițiativă aceste politici și interese sectoriale, nu doar la propunerile camerelor agricole regionale.</p>	Se acceptă
	<p>La art. 33 alin. (1) (Statul promovează colaborarea strânsă a autorităților publice cu Camera Agricolă Națională în procesul de adoptare a deciziilor, ce pot viza (2) drepturile și interesele membrilor camerelor agricole regionale) urmează a fi exclusă cifra „(2)”, cu anularea trecerii părții de enunț din rând nou (corectarea erorii).</p> <p>Susținem adoptarea proiectului de hotărâre, cu luarea în considerație a propunerii și observației menționate.</p>	Se acceptă.

Congresul Autorităților Locale din Moldova (Nr. 383 din 19.12.2023)	Congresul Autorităților Locale din Moldova a examinat adresarea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare nr. 21-02/3870 din 11.12.2023, privind avizarea repetată a proiectului definitivat al hotărârii Guvernului pentru aprobarea proiectului de lege privind organizarea și funcționarea camerelor agricole (număr unic 937/MAIA/2023), și comunică lipsa obiecțiilor și propunerilor la proiectul în cauză, cu excepția observației de corectare a ortografiei cuvântului „sânt”	Se acceptă.
Direcția principală complexului Agroindustrial Găgăuziei nr. 03-14/371-580 din 16.11.2023	Изучив Проект Закона, разработанный Министерством сельского хозяйства и пищевой промышленности Республики Молдова по вопросам организации и деятельности сельскохозяйственных бюро №937/МАИА/2023, Главное управление Агропромышленного Комплекса АТО Гагаузия сообщает, что изменений и дополнений не имеет.	Se acceptă.
Camera de Comerț și Industrie nr. 824-03/17 din 13.11.2023	Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova (CCI a RM), vă asigură de înalta sa considerație și, urmare examinării repetate a proiectului legii privind organizarea și funcționarea camerelor agricole, comunică următoarele. În cadrul consultării primare a proiectului de lege sus-menționat CCI a RM a semnalat mai multe neconcordanțe cu legislația în vigoare, solicitând retragerea proiectului pentru o revizuire conceptuală. De menționat, că fiind examinat în cadrul Grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător, în analiza impactului de reglementare elaborată de autorii proiectului, expertul Secretariatului Evaluării Impactului de Reglementare a indicat asupra mai multor contradicții cu cerințele și rigorile Metodologiei de Analiză a Impactului și a dat aviz negativ acesteia. Reieșind din faptul că autorii nu au ținut cont de obiecțiile CCI a RM și a grupului de lucru AIR, reiterăm poziția anterioară (scr.793-01/17 din 26.10.2023) pe marginea proiectului de lege după cum urmează.	Se acceptă. În contextul ședinței on-line din 15 februarie 2024 cu reprezentanții Camerei Agricole a Austriei Inferioare, proiectul a fost supus unei redacții conceptuale. Astfel, cameră agricolă a fost definită drept organizație profesională cu statut de persoană juridică de drept public, dar nu o organizație obștească.

<p>CCI a RM, în calitate de organizație nonguvernamentală, autonomă și independentă, înființată în conformitate cu Legea 393/1999 susține eforturile autorităților în vederea sprijinirii întreprinzătorilor din domeniul agroalimentar și, în special, în dezvoltarea unor mecanisme de reprezentare a intereselor fermierilor în relațiile cu instituțiile statului. De asemenea, susținem dezvoltarea sistemului de consultanță agricolă care devine necesar din perspectivă accesării de către Republica Moldova a instrumentelor financiare și fondurilor europene pentru agricultură, prin consolidarea structurilor (asociații, ONG-uri, etc.) existente, care susțin la nivel regional dezvoltarea agricultorilor.</p> <p>Cu toate acestea, atingerea obiectivelor susmenționate prin crearea 10 camere agricole regionale și a unei camere agricole naționale, conform proiectului de lege elaborat de Ministerul Agriculturii și Industrie Alimentare o considerăm inoportună. Promovarea unei astfel de inițiative, pune sub semnul întrebării mecanismele și platformele actuale de dialog public-privat, și totodată vine în contradicție cu principiile de reglementare a activității organizațiilor necomerciale.</p> <p>De menționat că Legea Nr. 86/ 2020 prevede expres că organizațiile necomerciale se constituie benevol, nimeni nu poate fi constrâns să devină membru al unei asociații obștești, precum și că organizațiile necomerciale sunt libere să își stabilească structura internă, scopurile și activitățile proprii, inclusiv formarea și structura bugetelor.</p>	<p>Se acceptă. În contextul definirii camerelor agricole în calitate de organizații profesionale, menționăm că prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 13/2015 pentru controlul constituționalității Legii nr. 261 din 1 noiembrie 2013 cu privire la Colegiul Medicilor din Republica Moldova, s-a reținut la considerentul 48 că „prin lege pot fi instituite organizații profesionale, investite cu competențe ale statului, care nu pot fi echivalate cu asociații obștești.” Totodată, la punctul 60 și 61, Curtea subliniază că „Comisia europeană a admis că, în general, libertatea de asociere implică libertatea de a nu se asocia sau de a nu adera la o asociație, cu excepția asociațiilor de drept public. Prin urmare, ordinele profesionale, care sunt instituții de drept public, reglementate de lege și urmărind scopuri de interes general, nu constituie o <i>asociație</i> în sensul art.11 din Convenție (Cauza X vs Olanda, Decizia Comisiei Europene din 1 martie 1983) (...). 61. Personalitatea juridică a ordinelor profesionale se acordă prin lege. Un ordin profesional reunește toți membrii unei profesii, <i>aderarea fiind obligatorie, fiecare ordin incluzând obligatoriu toate persoanele abilitate să exercite profesia</i>. Ordinul profesional nu rezultă dintr-o asociere liberă.”</p>
<p>Cu toate acestea, proiectul de lege prevede imixtiune directă a statului în crearea camerelor, în special prin aprobarea de către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a componentei grupurilor de inițiativă responsabile de elaborarea listei potențialilor membri ai Camerei și prin organizarea alegerii reprezentanților la adunarea generală. Totodată, proiectul de lege prevede aprobarea de către Minister a documentelor privind constituirea Camerei, a listei membrilor, identificarea de către Guvern a spațiilor necesare pentru sediul camerelor agricole regionale, cu acordarea lor în locațiune cu titlu gratuit, dar și optimizarea subdiviziunilor regionale responsabile de agricultură și dezvoltare rurală.</p>	<p>Se acceptă. Articolul 11 și 12 care reglementau atribuțiile grupului de inițiativă privind constituirea camerelor agricole și sarcinile adunării generale de constituire au fost excluse din proiect.</p>

	<p>Astfel, statutul acestor camere, care conform proiectului sunt asociații nonprofit și apolitice, precum și modul de creare a acestora prin obligativitatea calității de membru pentru mai multe categorii de fermieri, nu corelează cu principiile de constituire și de funcționare a asociațiilor, stabilite în Legea Nr. 86/ 2020 cu privire la organizațiile necomerciale, precum și cu principiul independenței camerelor agricole prevăzut de însuși proiectul de lege vizat.</p>	<p>Se acceptă. A se vedea comentariile la obiecția de mai sus.</p>
	<p>De asemenea, contrar principiilor de bază de reglementare a activității asociațiilor obștești, proiectul prevede că Guvernul stabilește mărimea și modalitatea de calculare a cotizației de membru, iar autoritățile publice centrale pot delega unele funcții Camerei Agricole Naționale în modul stabilit de Guvern, fără a oferi careva claritate privind scopul urmărit prin această norma generală.</p>	<p>Se acceptă. Prevederile ce reglementau stabilirea de către Guvern a mărimii și modalității de calculare a cotizației au fost excluse din proiectul. Modul de calculare și achitarea a cotizației de membru, precum și mărimea cotizației se va stabili de Adunarea generală a camerei agricole regionale și de către Congresul Național, în cazul Camerei Naționale Agricole. A se vedea articolele articolul 11 alineatul (2) litera g), articolul 14 alineatul (2) litera d) și articolul 26 litera d).</p>
	<p>Cu referire la funcțiile camerelor agricole regionale, constatăm că în mare măsură acestea dublează competențele Instituției Publice Centrul de Consiliere Agricolă și Rurală, creată recent prin Hotărârea Guvernului 538/2023. Astfel, conform Hotărârii Guvernului menționate, Centrul are misiunea de a asigura dezvoltarea unor servicii de consiliere agricolă și rurală orientate spre nevoile fermierilor care să le faciliteze accesul la informații tehnico-economice, financiare, manageriale, precum și la programe de formare și de dezvoltare rurală.</p> <p>Totodată, sarcinile camerelor agricole, conform proiectului legii propus spre examinare, sunt practic identice Centrului de Consiliere Agricolă și Rurală și cuprind printre altele dezvoltarea capacităților fermierilor, pentru a face față provocărilor din sectorul agricol și de a crește capacitatea acestora de absorbție a fondurilor disponibile în acest sens.</p> <p>Conform HG 538/2023, de atribuțiile Centrului ține în special acordarea serviciilor de consiliere tehnico-economice, financiare și manageriale pentru fermieri; organizarea programelor de formare a fermierilor, facilitarea parteneriatelor</p>	<p>Nu se acceptă. Or, serviciile de consultanță prestate de Instituția Publică „Centrul de Consiliere Agricolă și Rurală” reiese din Articolul 15 al Regulamentului (UE) 2021/2115 de stabilire a normelor privind sprijinul pentru planurile strategice care urmează a fi elaborate de statele membre în cadrul politicii agricole comune (planurile strategice PAC) și finanțate de Fondul european de garantare agricolă (FEGA) și de Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013 și (UE) nr. 1307/2013, stabilește că „Statele membre includ în planurile lor strategice PAC un sistem de furnizare de servicii pentru consilierea fermierilor și a altor beneficiari ai sprijinului PAC în ceea ce privește gestionarea terenurilor și gestionarea fermelor (denumite în continuare „servicii de consiliere agricolă”). Statele membre se pot baza pe sistemele existente.” Din acest text se deduce,</p>

între mediul de afaceri/asociații/federații, instituții de învățământ și/sau instituții din domeniile cercetării și inovării. La rândul său camere agricole vor duplica aceste atribuții, exercitând funcții identice și anume: "oferă consultanță cu caracter tehnologic, economic, de marketing și comercializare, în funcție de necesitățile membrilor; oferă servicii de formare și informare a membrilor pentru ai sprijini în îmbunătățirea cunoștințelor și abilităților în domeniul agricol; oferă asistență, consultanță și suport fermierilor în accesarea fondurilor și programelor de finanțare; colaborează cu instituțiile de consiliere agricolă, de învățământ și de cercetare agricolă." Ținem să menționăm, că crearea mai multor instituții cu aceleași funcții denotă lipsa unei abordări sistemice în domeniu care va genera complexitate administrativă și costuri suplimentare pentru bugetul public, în special ținând cont de faptul că se vor replica activitățile de instruire a producătorilor agricoli și promovare a produselor agricole în cadrul expozițiilor de nivel local, național și internațional, care sunt organizate cu succes atât de CCI a RM, cât și de asociațiile de afaceri profesioniste.

Practica statelor-membre a UE în acest domeniu, este variată și fiecare țară europeană și-a construit propriul sistem în funcție de structura instituțională, statutul organizațiilor obștești și de consultanța, sursele de finanțare, nevoile și așteptările fermierilor.

Un exemplu este cel al României, care pe parcursul anilor a avut mai multe încercări de creare a structurilor de stat și a celor private în domeniu. În anul 1998 cu suportul fondurilor Comisiei Europene a fost creată Agenția Națională pentru Consultanță Agricolă (ANCA) menită să asigure interacțiune între ceilalți actori care acordau servicii de consultanță. Apoi au urmat mai multe reforme care au dus la centralizarea iar ulterior la decentralizarea subdiviziunilor consiliilor județene responsabile de agricultura.

Ulterior, în anul 2009 se înființează Camerele Agricole Județene (CAJ) prin reorganizarea Oficiilor Județene pentru Consultanță Agricolă (OJCA) din subordinea consiliilor județene. Legea Camerelor Agricole nr. 283/2010 a preluat modelul francez de organizare, unde camerele agricole sunt instituții publice, finanțate din fonduri publice (dintr-o taxa pe terenuri, subvenții

obligativitatea statelor de asigura servicii de consiliere.

Pe când serviciile de consultanță acordate de către camerele agricole reiese din caracterul de organizație profesională a acestora, care sunt chemate să dezvolte capacităților membrilor săi. De asemenea, subliniem că beneficiari ai serviciilor de consultanță prestate de serviciul de extensiune nu se limitează doar la fermieri, ci și la alți beneficiari ai Politicii agricole, cum ar fi autoritățile publice locale, întreprinzătorii individuali (non-agricoli), etc.

Totodată, după adoptarea legii, unele prevederi ale Centrului de Consiliere Agricolă și Rurală care dublează atribuțiile camerelor agricole vor fi revizuite.

Se acceptă. Fără a reitiera cele menționate mai sus, preciză că în textul proiectului s-a stabilit că camerele agricole sunt persoane juridice de drept public, ceea ce determină aplicarea Codului administrativ față de actele individuale emise de cameră (*stabilirea mărimii cotizației*), în special, atragem atenția asupra caracterului executoriu al acestora și posibilitatea emiterii mandatului de executare (a se vedea articolul 177 din Codul administrativ).

și contracte cu autorități locale) și asigură informarea, consultanța și instruirea fermierilor. Legea Camerelor Agricole din România a preluat modelul francez de funcționare, însă nu și sistemul de finanțare, ceea ce a determinat formarea unei serii de blocaje care au condus la o nouă schimbare legislativă în anul 2013, care a acordat Camerelor statut de utilitate publică, pentru a putea fi finanțate din bugetul de stat. Însă nici aceste schimbări nu au asigurat funcționalitatea acestora

Doar în 14 județe din 41, există câte două camere agricole: una, care provine din fosta OJCA și una privată, însă din lipsă de finanțare, noile camere private nu desfășoară activități de consultanță agricolă. În anul 2020 în România a fost aprobată Lege privind camerele pentru agricultură, industrie alimentară, piscicultură, silvicultură și dezvoltare rurală care însă nu a fost promulgată și a fost declarată neconstituțională în ansamblul său. Printre argumente enunțate de Curtea Constituțională a României se menționează neclaritatea referitoare la natura juridică a camerelor, atribuțiile acestora care nu erau corelate cu atribuțiile ce decurg din statutul lor ca asociație, lipsa prevederilor clare privind funcțiile care pot fi delegate camerelor precum și caracterul lor consultativ obligatoriu în domeniul lor de activitate (de menționat că prevederi similare acestui proiect se regăsesc și în proiectul legii privind organizarea și funcționarea camerelor agricole în RM).

Reieșind din cele expuse, considerăm că crearea unor asociații de antreprenori prin impunere generează impredictibilitate și neclaritate pentru toți actorii implicați. Totodată, crearea instituțiilor publice concomitent cu cele private care dețin funcții identice pe fundalul insuficienței capacităților instituționale și a resurselor financiare, reprezintă o abordare necoerentă și o duplicare a eforturilor.

Totodată, considerăm că intențiile nobile ale autorităților publice de a consolida capacitățile fermierilor pot fi implementate cu succes prin fortificarea instituțiilor statului la nivel central și local, responsabile de sectorul agroalimentar și valorificarea rolului asociațiilor existente.

În temeiul celor relatate reiterăm opinia de retragere a proiectului de lege și ajustarea acestuia urmare consultărilor cu

Nu se acceptă. Or, proiectul a fost modificat conceptul, iar camerele agricole au fost definite drept organizații profesionale. De altfel, observăm că în prezent Legea nr. 393/1999 cu privire la Camera de Comerț și Industrie o definește drept o *organizație nonguvernamentală*, iar prin prisma articolului 9 alineatul (1) din aceeași lege care stabilește *obligativitatea* de membru al Camerei a unor subiecți de drept, se poate pune problema constituționalității a însăși Camerei de Comerț și Industrie.

<p>Camera de Comerț și Industrie (Nr. 952-03/17 din 15.12.2023)</p>	<p>toate părțile interesate în vederea identificării unor instrumente funcționale, capabile să consolideze sectorul agroalimentar.</p> <p>Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova (CCI a RM), prezintă salutul său și, urmare examinării repetate a proiectului legii privind organizarea și funcționarea camerelor agricole (numărul unic 937/MAIA/2023), comunică următoarele.</p> <p>Proiectul de lege în redacția propusă, prevede implicarea directă a statului în crearea și organizarea activității acestei organizații definite prin proiect ca organizație apolitică și implică costuri suplimentare bugetare, fără a fi justificate prin analiza impactului economic și financiar, solicitată expres în avizele Ministerului Justiției, Ministerul Finanțelor, Cancelariei de Stat precum și a experților Secretariatului Evaluării Impactului de Reglementare.</p> <p>Imixtiunea directă a statului în crearea camerelor, este în mod special remarcată prin aprobarea de către Guvern a modului de constituire a grupurilor de inițiative (autorii propun aprobarea componenței acestor grupuri precum și, consultarea actelor de constituire și a listei membrilor de către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare).</p> <p>Cu referire la funcțiile camerelor agricole regionale, constatăm că, în mare măsură, acestea dublează competențele Instituției Publice Centrul de Consiliere Agricolă și Rurală, creată recent prin Hotărârea Guvernului 538/2023. Astfel, conform Hotărârii Guvernului menționate, Centrul are misiunea de a asigura dezvoltarea unor servicii de consiliere agricolă și rurală orientate spre nevoile fermierilor care să le faciliteze accesul la informații tehnico-economice, financiare, manageriale, precum și la programe de formare și de dezvoltare rurală.</p> <p>Totodată, sarcinile camerelor agricole, conform proiectului legii propus spre examinare, sunt practic identice Centrului de Consiliere Agricolă și Rurală și cuprind printre altele dezvoltarea capacităților fermierilor, pentru a face față</p>	<p>Elaborarea proiectului de lege cu privire la organizarea și funcționarea camerelor agricole este condiționată de necesitatea executării Planului de acțiuni al Guvernului pentru anul 2023, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 90/2023, care la capitolul 4. Agricultură și industrie alimentară, în cadrul acțiunii 4.46, prevede aprobarea de către Guvern a proiectului de lege privind crearea și funcționarea camerelor agricole, acțiune necesară a fi executată în trimestrul IV, 2023.</p> <p>Totodată, precondițiile care au impus elaborarea proiectului respectiv de lege rezidă în necesitatea:</p> <ul style="list-style-type: none"> - creșterii și consolidării capacităților de absorbție de către fermieri a noilor tehnologii, a instrumentelor disponibile, precum și a fondurilor de sprijin destinate dezvoltării agriculturii, mediului rural și a infrastructurii aferente afacerilor agricole; - sporirii gradului de pregătire a sectorului agricol de procesele aferente parcursului de aderare la Uniunea Europeană, prin transpunerea celor mai reușite modele de organizare structurală în sectorul agricol, care să asigure o cooperare și un dialog permanent dintre factorii de decizie și fermieri; - sporirii rezilienței sectorului agricol, prin creșterea nivelului de pregătire și cunoaștere a fermierilor, prin asigurarea accesului acestora la servicii de consultanță, consiliere agricolă și formare continuă, care să-i sprijine în procesul de adoptare a practicilor noi și inovative, dar și a cerințelor legale, la care urmează să se conformeze odată cu transpunerea graduală a legislației UE în cea națională; - asigurării unui nivel de trai mai bun în zonele
--	--	--

provocărilor din sectorul agricol și de a crește capacitatea acestora de absorbție a fondurilor disponibile în acest sens.

Conform HG 538/2023, de atribuțiile Centrului ține în special *acordarea serviciilor de consiliere tehnico-economice, financiare și manageriale pentru fermieri; organizarea programelor de formare a fermierilor, facilitarea parteneriatelor între mediul de afaceri/asociații/federații, instituții de învățământ și/sau instituții din domeniile cercetării și inovării.*

La rândul său camere agricole vor duplica aceste atribuții, exercitând funcții identice și anume: *”oferă consultanță cu caracter tehnologic, economic, de marketing și comercializare, în funcție de necesitățile membrilor; oferă servicii de formare și informare a membrilor pentru ai sprijini în îmbunătățirea cunoștințelor și abilităților în domeniul agricol; oferă asistență, consultanță și suport fermierilor în accesarea fondurilor și programelor de finanțare; colaborează cu instituțiile de consiliere agricolă, de învățământ și de cercetare agricolă.”*

Ținem să menționăm, că crearea mai multor instituții cu aceleași funcții denotă lipsa unei abordări sistemice în domeniu, care va genera complexitate administrativă și costuri suplimentare pentru bugetul public, în special ținând cont de faptul că se vor replica activitățile de instruire a producătorilor agricoli și promovare a produselor agricole în cadrul expozițiilor de nivel local, național și internațional, care sunt organizate cu succes atât de CCI a RM, cât și de asociațiile de afaceri profesionale.

Practica statelor-membre a UE în acest domeniu, este variată și fiecare țară europeană și-a construit propriul sistem în funcție de structura instituțională, statutul organizațiilor obștești și de consultanța, sursele de finanțare, nevoile și așteptările fermierilor. Un exemplu este cel al României, care pe parcursul anilor a avut mai multe încercări de creare a structurilor de stat și a celor private în domeniu care au eșuat.

rurale, prin asigurarea populației rurale cu locuri de muncă, și respectiv – sporirea veniturilor acesteia, diversificarea ocupațiilor în mediul rural, dar și oferirea accesului la servicii de consultanță agricolă, schimb de cunoștințe și formare în domeniul agricol.

Este important de remarcat că procesul de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană implică perpetuarea unor practici sustenabile de guvernare și organizare a sectorului agricol, axate pe un dialog permanent și continuu dintre toți exponenții comunității agricole, iar lipsa verigii de comunicare dintre fermieri și sectorul public poate crea în continuare deficiențe în procesul de adoptare a deciziilor ce vizează interesele fermierilor, afectând astfel atât calitatea politicilor publice aprobate, dar și procesul de implementare a acestora.

În acest sens, experiența mai multor state-membre ale UE, precum Austria, cu experiența de peste 100 ani de funcționare a camerelor agricole, Germania, Lituania sau Slovenia, unde camerele agricole funcționează mai bine de 20 de ani, demonstrează eficiența și utilitatea camerelor agricole în procesul de adoptare a deciziilor și de promovare a intereselor fermierilor în raport cu statul și instituțiile sale, dar și faptul că fondurile europene, disponibile pentru dezvoltarea sectorului agricol au fost utilizate într-un mod mai eficient și rațional, datorită suportului tehnic și informativ oferit de camerele agricole fermierilor, în special în partea ce ține de accesarea fondurilor europene disponibile pentru dezvoltarea sectorului agricol și a mediului rural.

Astfel, este evident că procesul de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană necesită o atitudine mai judicioasă și dedicată în

	<p>În anul 2020 în România a fost aprobată Lege privind camerele pentru agricultură, industrie alimentară, piscicultură, silvicultură și dezvoltare rurală care însă nu a fost promulgată și a fost declarată neconstituțională în ansamblul său. Printre argumentele enunțate de Curtea Constituțională a României se menționează neclaritatea referitoare la natura juridică a camerelor, atribuțiile acestora care nu erau corelate cu atribuțiile ce decurg din statutul lor ca asociație, lipsa prevederilor clare privind funcțiile care pot fi delegate camerelor precum și caracterul lor consultativ obligatoriu în domeniul lor de activitate (de menționat că prevederi similare acestui proiect se regăsesc și în proiectul legii privind organizarea și funcționarea camerelor agricole în RM).</p> <p>Reieșind din cele expuse, considerăm că crearea unor asociații de antreprenori prin impunere generează impredictibilitate și neclaritate pentru toți actorii implicați. Totodată, crearea instituțiilor publice concomitent cu cele private care dețin funcții identice pe fundalul insuficienței capacităților instituționale și a resurselor financiare, reprezintă o abordare necoerentă și o duplicare a eforturilor.</p> <p>CCI a RM reiterează poziția anterioară (scr.793-01/17 din 26.10.2023) pe marginea proiectului de lege și, reieșind din faptul că autorii nu au ținut cont de obiectiile conceptuale ale CCI a RM și a autorităților publice susmenționate, solicităm respectuos revizuirea conceptuală a inițiativei Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare. În temeiul celor relatate, reiterăm opinia de retragere a proiectului de lege în vederea identificării unor instrumente realmente funcționale, capabile să consolideze sectorul agroalimentar.</p>	<p>partea ce ține de pregătirea sectorului agricol de noile politici, cerințe, reforme structurale, dar și de instrumente, inclusiv financiare, care vor fi necesare a fi implementare pentru a demonstra aproximarea acestuia de sistemul agricol comunitar.</p> <p>Mai mult, odată cu aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană, susținerea donatorilor și partenerilor de dezvoltare nu va mai fi accesibilă, iar gradul de absorbție a oportunităților, inclusiv financiare, oferite de integrarea în Uniunea Europeană va depinde direct de modul de pregătire a sectorului agricol de procesul de integrare. În acest sens, este și mai vehementă preluarea și asimilarea cât mai rapidă a tuturor practicilor și experiențelor împărtășite de statele-membre în acest sens și transpunerea acestora în sistemul agricol autohton.</p>
<p>Ministerul Justiției nr. 04/2-10338 din 23.11.2023</p>	<p>Cu referire la proiectul hotărârii Guvernului privind aprobarea proiectului de lege privind organizarea și funcționarea camerelor agricole (număr unic 937/MAIA/2023), comunicăm următoarele. Potrivit notei informative, proiectul este elaborat în scopul asigurării unui sistem instituțional agricol eficient și pertinent realizării priorităților de dezvoltare a sectorului agricol și a mediului rural, prin crearea unui cadru legal favorabil dezvoltării și funcționării sistemului camerelor agricole în Republica Moldova în contextul asocierii la Uniunea</p>	<p>Se acceptă</p>

Europeană (UE). Conceptul camerelor agricole are la bază principiul autogestionării fermierilor, astfel încât 10 camere agricole regionale și una națională vor fi constituite și administrate în exclusivitate de către fermieri, cu scopul de reprezentare și promovare a intereselor acestora, prin oferirea suportului, prin consultanță, formare și asistență în aplicarea la diverse proiecte, fonduri, programe și măsuri de sprijin oferite de UE, dar și pentru promovarea produselor acestora.

În context, sub aspect conceptual, semnalăm că statutul și modul de constituire al camerelor agricole, prevăzute în proiect, nu cadrează cu principiile de reglementare a activității organizațiilor necomerciale, statuate la art. 3 din Legea nr. 86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale, în temeiul cărora organizația necomercială se constituie benevol. Nimeni nu poate fi constrâns să fondeze organizații necomerciale, să devină membru al unei asociații obștești sau să fie sancționat pentru că a fondat, pentru că este sau nu este membru al unei organizații necomerciale. În acest sens, atenționăm că prevederea de la art. 8 alin. (2) din proiectul legii speciale, în conformitate cu care „calitatea de membru al camerei agricole regionale este obținută cu titlu imperativ prin efectul prezentei legi” urmează a fi revizuită prin prisma normei din legea generală or, proiectul actului normativ trebuie corelat cu prevederile actelor normative de același nivel cu care se află în conexiune. Ținând cont că persoana devine membru al asociației în mod benevol, deducem că și cotizațiile anuale de membru se achită benevol, acestea constituind surse de venit ale asociației care sunt achitate doar de membri.

Totodată, prezintă neclaritate statutul camerelor agricole în raport cu statutul altor structuri, constituite conform legislației în vigoare în scopul apărării drepturilor și intereselor profesionale, economice, de muncă și sociale colective și individuale ale membrilor lor (spre exemplu, sindicate). Un alt aspect problematic identificat îl constituie reglementările prin care autoritățile publice intervin în activitatea camerelor agricole, prin numirea de către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a membrilor Grupului de inițiativă responsabili pentru crearea acestor camere, avizarea listelor membrilor a acestor camere, prin aprobarea de către Guvern a

	<p>cotizației de membru camerei agricole ș.a. Prin astfel de reglementări normative s-ar încălca principiul independenței și libertății în stabilirea structurii interne, scopurilor și activităților proprii pentru o organizație necomercială.</p> <p>Drept urmare, proiectul se va revedea conceptual, luând în considerare aspectele evocate</p>	
	<p>Concomitent, cu referire la textul propriu-zis al proiectului, menționăm următoarele observații:</p> <p>La proiectul hotărârii Guvernului: În conformitate cu art. 42 alin. (4) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, dacă se modifică un singur act normativ, în denumirea noului act se indică numărul, anul și denumirea integrală a actului normativ modificat. Ținând cont că prin proiectul legii se modifică art. 10 alin. (8) din Legea nr. 121/2007 privind administrarea și deetimizarea proprietății publice, în denumire la proiectul hotărârii Guvernului și în cuprinsul hotărârii se va indica actul normativ care se propune a fi modificat</p>	Se acceptă.
	<p>La proiectul legii: 1. La art. 3 alin. (2), expresia „caracter consultativ obligatoriu” în raport cu camerele agricole este una contradictorie și nu poate fi acceptată în formula propusă, iar cuvintele „autorități și instituții ale administrației publice centrale și locale” se vor revizui, având în vedere că instituțiile nu sunt ale administrației publice centrale și locale. Instituțiile publice pot fi din sfera de competență a ministerului și pot avea o anumită autoritate publică în calitate de fondator (a se vedea art. 32 din Legea nr. 98/2012 privind administrația publică centrală de specialitate) sau instituțiile publice pot fi în subordinea consiliului local (a se vedea Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală).</p>	Se acceptă
	<p>2. În conformitate cu art. 54 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, aceleași noțiuni se exprimă prin aceiași termeni. Prin urmare, la art. 3 alin. (3) lit. b), noțiunile „fermieri” și „agricultori” se vor uniformiza.</p>	Se acceptă
	<p>3. La art. 7: Art. 7 este constituit din un singur alineat, prin urmare, acesta nu se va numerota (obiecție valabilă și la art. 34).</p>	Se acceptă
	<p>2) Ținând cont de prevederile Legii nr. 436/2006 privind administrația publică locală, la alin. (1) lit. a), noțiunea „autorităților publice locale” se vor substitui cu noțiunea „autorităților administrației publice locale”.</p>	Se acceptă.

	4. La art. 8 alin. (1), se va revizui referința la condițiile prevăzute la art. 2 lit. a) or, art. 2 nu are lit. a). Totodată, la redactarea acestui articol se va ține cont de aspectele menționate mai sus.	Se acceptă
	5. La art. 11 alin. (4) lit. d), cuvintele „paginii web” se vor substitui cu cuvintele „paginii web oficiale” astfel cum este indicat în Regulamentul cu privire la site-urile web oficiale ale autorităților și instituțiilor publice și la cerințele minime privind profilurile de socializare ale acestora, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 728/2023	Se acceptă. Articolul 11 din redacția inițială a fost exclus
	6. Dispoziția de la art. 12 alin. (5) din proiect se va revizui prin prisma art. 12 alin. (8) din Legea nr. 86/2020, în conformitate cu care procesul-verbal al ședinței de constituire conține în mod obligatoriu date despre alegerea organelor de conducere și de control, date privind desemnarea persoanei împuternicită să reprezinte organizația necomercială în procesul înregistrării, informații cu privire la sediul organizației, date de contact, inclusiv adresa electronică. Procesul-verbal al ședinței de constituire a asociației obștești prevede mărimea cotizației de membru. Ținând cont de prevederea legală enunțată, dispoziția de la art. 12 alin. (5) se va ajusta corespunzător. Totodată, menționăm că în conformitate cu art. 12 alin. (5) din Legea nr. 86/2020, statutul asociației obștești se aprobă de către adunarea generală a fondatorilor, fiind semnat de către toți fondatorii la momentul constituirii. Prin urmare, cuvintele „statutul camerei agricole” va fi succedat de cuvintele „aprobat de adunarea generală a fondatorilor”.	Se acceptă. Articolul 12 din redacția inițială a fost exclus.
	7. La art. 13: 1) Dispozițiile de la art. 13 alin. (2) din proiect care indică ce prevederi trebuie să conțină statutul se vor revizui prin prisma art. 12 alin. (2) din Legea nr. 86/2020 care conțin mențiuni privind forma juridică de organizare, procedura de constituire, reorganizare și încetare a activității	Se acceptă.
	2) La alin. (2) lit. k), din sintagma „legislației în vigoare” se vor exclude cuvintele „în vigoare” ca fiind inutile. Regula generală este că referințele la actele normative reprezintă referințe la legislația în vigoare și doar pentru excepțiile de la regulă se va specifica dacă este vorba despre legislația aplicabilă la un anumit moment	Se acceptă.

	8. La art. 14 alin. (2) lit. d), se va ține cont că, unele persoane fizice, în virtutea anumitor circumstanțe de ordin personal și/sau religios, au renunțat la numărul de identificare de stat și dețin buletine de identitate provizorii, fără IDNP.	Se acceptă. Litera d) din redacția inițială a fost exclusă.
	9. La art. 17 alin. (4), se va revizui referința la alin. (3) lit. c), or, alin. (3) nu are lit. c).	Se acceptă.
	10. La art. 18: 1) În conformitate cu art. 18 alin. (4) din Legea nr. 86/2020, ședința organului suprem de conducere este deliberativă dacă la ea participă mai mult de jumătate din membrii săi. Ținând cont de prevederea legală enunțată, la alin. (2), textul „cel puțin 50% din numărul total al reprezentanților membrilor camerei agricole regionale” se va substitui cu cuvintele „mai mult de jumătate din membrii săi”	Se acceptă.
	2) În conformitate cu art. 18 alin. (7) din Legea nr. 86/2020, hotărârea cu privire la reorganizarea sau lichidarea benevolă a asociației obștești și a fundației se ia cu cel puțin 2/3 din voturi. Având în vedere prevederea legală enunțată, dispoziția de la alin. (4) se va completa cu mențiuni în acest sens	Se acceptă. Textul cu privire la posibilitatea lichidării camerei agricole a fost exclusă prin prisma modificării statutului acesteia.
	11. La art. 19 alin. (4), considerăm oportun ca procesul-verbal al adunării generale să fie semnat și de membrii adunării generale (obiecție valabilă și la art. 22 alin. (7)).	Nu se acceptă. Or, aceasta nu este practic avînd în vedere numărul participanților la adunarea generală.
	12. La art. 23: 1) Ținând cont de prevederile art. 19 alin. (3) din Legea nr. 86/2020, în conformitate cu care administratorul întocmește anual raportul cu privire la activitatea organizației necomerciale și îl transmite organelor de conducere în modul prevăzut de statut, asigură publicarea raportului anual cu privire la activitatea organizației necomerciale, alin. (2) se va completa cu mențiuni în acest sens	Se acceptă.
	2) Termenul „entitate” este mai larg și include inclusiv instituții și organizații. Prin urmare, la alin. (2) lit. f), termenul „instituții și organizații” se va substitui cu termenul „entități”	Se acceptă.
	3) La alin. (2) lit. h), cuvântul „prevederile” este indicat de două ori, prin urmare, cuvântul indicat în mod repetat se va exclude.	Se acceptă.
	13. La art. 29 alin. (5), din sintagma „15 zile calendaristice” se va exclude cuvântul „calendaristice” ca fiind inutil, reprezentând regula generală de calculare a termenului. În actele normative se specifică tipul perioadei doar în cazul în	Se acceptă.

	care termenul în care urmează a fi îndeplinite anumite acțiuni se calculează diferit decât cel general	
	14. Ținând cont de prevederile Legii nr. 98/2012 privind administrația publică centrală de specialitate, la art. 32 alin. (2), cuvintele „autoritățile publice centrale” se vor substitui cu cuvintele „autoritățile administrației publice centrale”.	Se acceptă
	15. Dispozițiile de la art. 33 alin. (1) și (2) se vor indica într-un singur alineat, în vederea redactării acestora.	Se acceptă.
	16. La art. 35, alin. (3) lit. b), textul „articolul 3 alin. (1)” se va substitui cu textul „art. 4 alin. (1)” or, categoriile fermierilor sunt prevăzute la art. 4 alin. (1) din Legea nr. 71/2023 cu privire la subvenționarea în agricultură și mediul rural	Se acceptă.
	17. La art. 36 alin. (4), cuvântul „membrii” se va exclude, deoarece este indicat eronat.	Se acceptă.
	18. La art. 37: 1) La alin. (1), subliniem că formularea „intră în vigoare după 3 luni” este defectuoasă, fiind necesar a se substitui cuvântul „după” cu cuvintele „la expirarea a”. Cuvântul „publicării” va fi succedat de cuvintele „în Monitorul Oficial al Republicii Moldova” (obiecție valabilă și la alin. (2)).	Se acceptă
	2) La alin. (2), liniile se vor exclude deoarece nu sunt caracteristice actelor normative	Se acceptă
	3) Potrivit alin. (3), Guvernul va identifica spațiile necesare pentru sediul camerelor agricole regionale, cu acordarea lor în comodat. Cu privire la prevederea enunțată, menționăm că ținând cont că camerele agricole constituie o asociație, adoptarea unei norme derogatorii va constitui un precedent periculos pentru alte organizații necomerciale să solicite aplicarea aceluiași tratament și față de ei, prin acordarea înlesnirilor comparabile. Adicional, se va ține cont că, exceptarea frecventă de la normele legislației în vigoare nu reprezintă un remediu oportun pentru susținerea unor sau altor categorii de subiecți, motiv pentru care propunem examinarea opțiunii alocării sprijinului financiar sau material astfel cum este indicat la art. 5 din Legea nr. 86/2020.	Se acceptă. Alineatul (3) a fost exclus.
	19. În conformitate cu art. 54 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 100/2017, exprimarea prin abrevieri a unor denumiri sau termeni se poate face numai după explicarea acestora în text, la prima folosire. Prin urmare, la art. 38 alin. (2), abrevierea	Se acceptă.

	<p>„UTA” se va substitui cu denumirea completă (obiecție valabilă și la poziția zece din Anexa la lege)</p>	
	<p>20. Ținând cont de obiecția expusă la art. 37 alin. (3), se va reexamina art. 39 din proiect, prin care se propune completarea art. 10 alin. (8) din Legea nr. 121/2007 privind administrarea și deetazarea proprietății publice cu lit. f), prin care să fie permisă înstrăinarea cu titlu gratuit sau darea în comodat persoanelor fizice sau persoanelor juridice cu capital privat a bunurilor domeniului privat al statului sau al unității administrativ-teritoriale destinate creării și funcționării camerelor agricole.</p>	Se acceptă.
	<p>21. La Anexă, ținând cont de prevederile art. 8 din Legea nr. 764/2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova, menționăm că statutul de municipiu nu se atribuie doar mun. Chișinău și Bălți, prin urmare, în coloanele a treia și a patra se va menționa statut de municipiu la toate orașele indicate. În acest sens, se va corecta și denumirea coloanei a patra din tabel</p>	Se acceptă.
<p>Ministerul Justiției (Nr. 04/2-11234 din 20.12.2023)</p>	<p>1. La art. 8. 1) În conformitate cu art. 51 alin. (3), (5) și (6) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, articolele se ordonează consecutiv, după numere, exprimate, de regulă, prin cifre arabe, începând cu primul și terminând cu ultimul. Articolul poate fi divizat în alinate. Alineatele sunt însemnate succesiv cu numere ordinare, exprimate prin cifre arabe, luate între paranteze rotunde. Alineatul poate fi divizat în litere, care sunt însemnate succesiv cu litere latine mici, urmate de o paranteză. În cazul unei structuri complexe a actului normativ, alineatul poate fi divizat mai întâi în puncte însemnate cu numere ordinare, exprimate prin cifre arabe, urmate de o paranteză. La rândul lor, punctele pot fi divizate în litere, însemnate succesiv cu litere latine mici, urmate de o paranteză. Ținând cont de prevederea legală enunțată, la art. 8 alin. (1), textul „alin. 2” lit. a)” se va substitui cu „textul alin. 2 lit. a).” 2. 2) Având în vedere aspectele evocate din punct de vedere conceptual, dispoziția de la alin. (2) lit. a), se va revizui integral, în special, cuvintele „cu titlu imperativ, prin efectul prezentei legi”, care urmează a fi excluse.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul de lege a fost redactat conform obiecției expuse.</p>

	<p>În avizul nr. 04/2-10338 din 23.11.2023, Ministerul Justiției a menționat că statutul și modul de constituire al camerelor agricole, prevăzute în proiect, nu cadrează cu principiile de reglementare a activității organizațiilor necomerciale, statuate la art. 3 din <i>Legea nr. 86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale</i>, în temeiul cărora organizația necomercială se constituie <u>benevol</u>. Nimeni nu poate fi constrâns să fondeze organizații necomerciale, să devină membru al unei asociații obștești sau să fie sancționat pentru că a fondat, pentru că este sau nu este membru al unei organizații necomerciale. Prin urmare, a fost înaintată propunerea ca prevederea de la art. 8 alin. (2) din proiectul legii speciale, în conformitate cu care „calitatea de membru al camerei agricole regionale este obținută cu titlu imperativ prin efectul prezentei legi” să fie revizuită prin prisma normei din legea generală or, proiectul actului normativ trebuie corelat cu prevederile actelor normative de același nivel cu care se află în conexiune.</p>	<p>Se acceptă parțial. Proiectul de lege a fost redactat conform obiecției expuse.</p>
	<p>Pornind de la prevederile constituționale, se consideră inacceptabilă imixtiunea autorităților publice în activitatea organizațiilor necomerciale. Cadrul juridic existent (<i>Legea nr. 86/2020</i>) nu prevede posibilitatea ca o autoritate publică să impună calitate de membru în cadrul unei organizații necomerciale, deoarece aceasta ar contraveni principiului constituirii benevole, mai mult asemenea prevederi ar pune fermierii în condiții inegale față de alți antreprenori. Dreptul la libera asociere rezultă direct din dispozițiile art. 41 din <i>Constituție</i>. Stipulările art. 8 alin. (2) lit. a) din proiectul legii, prin care calitatea de membru al camerei agricole este obținută cu titlu imperativ aduc atingere dreptului cetățenilor la libera asociere și prin urmare vin în contradicție cu prevederile Constituției.</p>	<p>Se acceptă parțial. Proiectul de lege a fost redactat conform obiecției expuse.</p>
	<p>Un alt aspect problematic identificat îl constituie reglementarea de la art. 29 alin. (1) prin care Consiliul Coordonator al Camerei Agricole Naționale este constituit din un reprezentant al Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, desemnat prin ordinul ministrului agriculturii și industriei alimentare. În acest sens, reiterăm că autoritățile publice nu pot interveni în</p>	<p>Se acceptă. Proiectul de lege a fost redactat conform obiecției expuse.</p>

	<p>activitatea camerelor agricole, prin participarea la adoptarea deciziilor pe marginea problemelor generale privind activitatea Camerei Agricole Naționale, numirea în funcție a directorului organului executiv, ș.a. Prin astfel de reglementări normative s-ar încălca principiul independenței și libertății în stabilirea structurii interne, scopurilor și activităților proprii pentru o organizație necomercială.</p>	
	<p>2. La art. 12: 1) La alin. (1) lit. b), textul „art. 11 alin. (4)” se va substitui cu textul „art.11 alin. (3)” or, prevederi cu privire la elaborarea listei membrilor camerei agricole regionale sunt indicate la art. 11 alin. (3). 2) Potrivit art. 12 alin. (9) din Legea nr. 86/2020, procesul-verbal al ședinței de constituire a asociației obștești prevede mărirea cotizației de membru. Ținând cont de prevederea legală enunțată, dispoziția de la art. 12 alin. (5) din proiect se va completa cu mențiuni în acest sens. 3) La alin. (7), cuvântul „este” se va exclude ca fiind excedent. Totodată, atenționăm că alin. (7) este numerotat eronat, urmând după alin. (5).</p>	<p>Se acceptă. Proiectul de lege a fost redactat conform obiecției expuse.</p>
	<p>3. La art. 17 alin. (3), cuvintele „de către consiliu” se vor substitui cu cuvintele „prin decizia consiliului”, iar la art. 17 alin. (4), cuvântul „adunarea” va fi succedat de cuvântul „generală”.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul de lege a fost redactat conform obiecției expuse.</p>
	<p>4. La art. 32 alin. (1) lit. e), cuvântul „instituții” va fi succedat de cuvintele „publice sau private” astfel cum este indicat la art. 32 alin. (1) lit. b).</p>	<p>Se acceptă. Proiectul de lege a fost redactat conform obiecției expuse.</p>
	<p>5. La art. 35 alin. (2), se va revizui referința la art. 13 alin. (2) lit. g), or, la elementul structural menționat nu este indicată mărirea și modalitatea de calculare a cotizației anuale de membru.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul de lege a fost redactat conform obiecției expuse.</p>
	<p>6. La art. 38, cuvintele „Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia” se vor substitui cu cuvintele „Unității Teritoriale Autonome Găgăuzia” or, în redacția actuală, cuvintele enunțate nu se integrează armonios în text.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul de lege a fost redactat conform obiecției expuse.</p>
	<p>La Anexa Legii:</p>	<p>Se acceptă.</p>

	<p>1. La coloana a treia, în rândurile 4 și 9 se va indica statutul unităților administrativ-teritoriale (obiecție valabilă și la coloana a patra).</p> <p>2. La denumirea coloanei a patra, cuvântul „Raioane” va fi precedat de textul „Municipii”.</p> <p>3. Ținând cont de prevederile art. 8 din Legea nr. 764/2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova, menționăm că statutul de municipiu se atribuie și orașului Strășeni și Ceadâr-Lunga. Prin urmare, în referința la orașele enunțate se va indica acest statut.</p>	<p>Proiectul de lege a fost redactat conform obiecției expuse.</p>
<p>Ministerul Justiției nr. 04/2-955 din 01 februarie 2024</p>	<p>Cu referire la proiectul definitivat al legii privind organizarea și funcționarea camerelor agricole (număr unic 937/MAIA/2023), comunicăm următoarele. Din punct de vedere conceptual: În nota informativă la proiectul de lege sunt indicate următoarele argumente ce ar justifica conceptul dezvoltat prin inițiativa legislativă lansată:</p> <ul style="list-style-type: none"> - caracterul imperativ al normei care prevede obligativitatea calității de membru al camerei agricole pentru fermieri este pasibil a fi realizat prin intermediul unei derogări de la prevederile art. 3 alin. (1) din Legea nr. 86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale, și este impus de necesitatea încorporării tuturor fermierilor, care întrunesc condițiile cerute de lege; - în conformitate cu prevederile art. 5 alin. (11) din Legea nr. 86/2020, statul poate interveni în activitatea organizațiilor necomerciale doar dacă aceasta constituie o măsură necesară într-o societate democratică pentru a asigura securitatea națională, siguranța publică, apărarea ordinii sau prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a drepturilor și libertăților altora; - în speță, necesitatea intervenirii statului în activitatea organizațiilor necomerciale prin crearea camerelor agricole, se justifică prin creșterea rezilienței fermierilor, consolidarea acestora și crearea unui climat favorabil pentru dezvoltarea și racordarea lor la cele mai noi tendințe, garantând în consecință securitatea alimentară a statului; - această derogare poate fi percepută drept o „limitare a libertății de asociere”, însă beneficiile de care vor profita fermierii pe 	<p>Se acceptă. În contextul ședinței on-line din 15 februarie 2024 cu reprezentanții Camerei Agricole a Austriei Inferioare, noțiunea de „cameră agricolă” a fost redactată în sensul indicării că aceasta reprezintă o organizație profesională cu statut de persoană juridică de drept public.</p> <p>În acest context, menționăm Hotărârea Curții Constituționale nr. 13/2015 pentru controlul constituționalității Legii nr. 261 din 1 noiembrie 2013 cu privire la Colegiul Medicilor din Republica Moldova, care a reținut la considerentul 48 „că prin lege pot fi instituite organizații profesionale, investite cu competențe ale statului, care nu pot fi echivalate cu asociații obștești.” Totodată, la punctul 60 și 61, Curtea subliniază că „Comisia europeană a admis că, în general, libertatea de asociere implică libertatea de a nu se asocia sau de a nu adera la o asociație, cu excepția asociațiilor de drept public. Prin urmare, ordinele profesionale, care sunt instituții de drept public, reglementate de lege și urmărind scopuri de interes general, nu constituie o <i>asociație</i> în sensul art.11 din Convenție (Cauza X vs Olanda, Decizia Comisiei Europene din 1 martie 1983) (...). 61. Personalitatea juridică a ordinelor profesionale se acordă prin lege. Un ordin profesional</p>

seama apartenenței lor la camera agricolă sunt în măsură să „compenseze” efectul normei respective.

În esență, se observă că prin prezentul proiect de act normativ se intenționează a se deroga de la regula libertății persoanei de a se asocia. Consemnăm că dreptul la libertatea de asociere nu este unul absolut, ci unul relativ. Prin urmare, de la acesta se poate deroga. Totuși, precizăm că orice ingerință în dreptul la libertatea de asociere trebuie să urmărească cel puțin unul dintre scopurile legitime prevăzute la § 2 art. 11 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului: securitatea națională sau siguranța publică, apărarea ordinii sau prevenirea infracțiunilor, protejarea sănătății sau a moralei, și protecția drepturilor și libertăților altora. În principiu, același lucru este statuat la art. 5 alin. (11) din Legea nr. 86/2020 (fapt reținut chiar de autorul proiectului în cuprinsul notei informative).

De asemenea, consemnăm că, în conformitate cu art. 54 alin. (1) din Constituție, în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului. Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției. Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

De menționat că excepțiile de la libertatea de asociere trebuie interpretate în sens restrâns, astfel încât enumerarea lor să fie strict exhaustivă și definiția acestor excepții să fie în mod necesar restrictivă (Sidiropoulos și alții împotriva Greciei, 1998, § 38).

În nota informativă la proiectul de act normativ sunt inserate insuficiente motive/argumente care să justifice ingerința statului în dreptul la libertatea de asociere.

reunește toți membrii unei profesii, ***aderarea fiind obligatorie, fiecare ordin incluzând obligatoriu toate persoanele abilitate să exercite profesia.*** Ordinul profesional nu rezultă dintr-o asociere liberă.”

Subliniem că, atât art. 11 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului statuează că, orice persoană are dreptul la libertate de asociere, cât și Declarația Universală a Drepturilor Omului la art. 20 prevede că orice persoană are dreptul la libertatea de întrunire și asociere pașnică. Astfel, nimeni nu poate fi silit să facă parte dintr-o asociație.

De menționat că, în corespundere cu art. 11 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului libertatea de asociere include un drept de asociere negativ, altfel spus dreptul de a nu fi constrâns la afilierea la o asociație. Art. 11 vizează în esență să protejeze individul împotriva oricărei ingerințe arbitrare a puterilor publice în exercitarea drepturilor pe care le consacără.

În avizul nr. 04/2-11234 din 20.12.2023, Ministerul Justiției a menționat că statutul și modul de constituire al camerelor agricole, așa cum este prevăzut în proiect, nu cadrează cu principiile de reglementare a activității organizațiilor necomerciale, statuate la art. 3 din Legea nr. 86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale, în temeiul cărora organizația necomercială se constituie benevol. Nimeni nu poate fi constrâns să fondeze organizații necomerciale, să devină membru al unei asociații obștești sau să fie sancționat pentru că a fondat, pentru că este sau nu este membru al unei organizații necomerciale. Prin urmare, în acel aviz Ministerul Justiției a înaintat propunerea ca prevederea de la art. 8 alin. (2) din proiectul legii speciale, în conformitate cu care „calitatea de membru al camerei agricole regionale este obținută cu titlu imperativ prin efectul prezentei legi” să fie revizuită prin prisma normei din legea generală, i.e. prin prisma Legii nr. 86/2020, or, proiectul actului normativ trebuie corelat cu prevederile actelor normative de același nivel cu care se află în conexiune.

Pornind de la prevederile constituționale, se consideră inacceptabilă imixtiunea autorităților publice în activitatea organizațiilor necomerciale. Cadrul juridic existent (Legea nr. 86/2020) nu prevede posibilitatea ca o autoritate publică să impună calitatea de membru în cadrul unei organizații necomerciale, deoarece aceasta ar contraveni principiului constituirii benevole. Mai mult, asemenea prevederi ar pune fermierii în condiții inegale față de alți antreprenori.

Norma care stabilește obținerea calității de membru al camerei agricole, în mod imperativ, contravine conceptului de organizație necomercială în care calitatea de membru se obține pe baza principiilor benevole și nu prin efectul legii.

Având în vedere aspectele evocate, din punct de vedere conceptual, Ministerul Justiției, în avizul sus-indicat, a recomandat ca dispoziția de la art. 8 alin. (2) lit. a) să fie revizuită integral, în special, să fie excluse cuvintele „în mod obligatoriu, prin efectul prezentei legi”. Deși autorul proiectului a acceptat obiecția enunțată, în proiectul definitivat, alin. (2) din articolul menționat a fost completat cu mențiuni privind derogarea de la art. 3 alin. (1) din Legea nr. 86/2020.

Totodată, sesizăm că derogarea enunțată nu are fundamentare legală, întrucât argumentele din nota informativă aduse în susținerea acestei derogări sunt insuficiente. Atât timp cât costurile financiare sunt impuse membrilor unei organizații necomerciale, aceștia nu pot fi constrânși să devină membri ai unei asemenea organizații sau să fie sancționați pentru că nu sunt membri ai unei atare organizații necomerciale.

Toate acestea demonstrează că autorul proiectului nu a probat faptul trecerii testului de proporționalitate a normelor în discuție. Mai exact, autorul proiectului nu a adus suficiente argumente că ingerința în dreptul la libertatea de asociere este necesară, i.e. că există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul vizat.

Adițional, menționăm că legislația națională nu atribuie ministerelor dreptul de a crea organizații necomerciale în scopul dezvoltării sectorului agricol la care se face referință în lege. Or, potrivit art. 11 alin. (3) din Legea nr. 86/2020 autoritățile și instituțiile publice, întreprinderile de stat și municipale nu pot constitui organizații necomerciale și nu pot deveni membri ai asociațiilor obștești.

Curtea Constituțională în jurisprudența sa a menționat că pornind de la prevederile constituționale, se consideră inacceptabilă imixtiunea organelor de stat și a persoanelor cu funcții de răspundere în activitatea asociațiilor obștești, exceptând cazurile prevăzute de lege, după cum este inacceptabil și amestecul asociațiilor obștești în activitatea

Se acceptă. La articolul 29 alineatul (1), textul „, precum și un reprezentant al Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, desemnat prin ordinul ministrului agriculturii și industriei alimentare” a fost exclus.

organelor de stat și a persoanelor cu funcții de răspundere (Hotărârea Curții Constituționale nr. 28/1996).
Potrivit jurisprudenței Curții de la Strasbourg, elementele de care trebuie să se țină seama pentru a stabili dacă o asociație trebuie considerată privată sau publică sunt: dacă a fost înființată de persoane particulare sau de legiuitor; dacă face parte integrantă din structurile statului; dacă a fost investită cu competențe administrative, de reglementare și disciplinare; și dacă urmărește un scop de interes general.
În context, un aspect problematic identificat îl constituie reglementarea de la art. 29 alin. (1) prin care Consiliul Coordonator al Camerei Agricole Naționale este constituit din un reprezentant al Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, desemnat prin ordinul ministrului agriculturii și industriei alimentare.
În acest sens, în avizul său anterior, Ministerul Justiției a menționat că autoritățile publice nu pot interveni în activitatea camerelor agricole, prin participarea la adoptarea deciziilor pe marginea problemelor generale privind activitatea Camerei Agricole Naționale, numirea în funcție a directorului organului executiv ș.a. Prin astfel de reglementări normative s-ar încălca principiul independenței și libertății în stabilirea structurii interne, a scopurilor și activităților proprii unei organizații necomerciale.
Deși autorul proiectului a acceptat obiecția enunțată, modificări în acest sens nu au fost efectuate, prin urmare, obiecția se menține.

Suplimentar, cu privire la mențiunea din Analiza impactului de reglementare privind apartenența la o organizație profesională pentru unii fermieri (care nu sunt membri ai vreunei asociații sectoriale sau profesionale), camera agricolă fiind unica organizație care le va prezenta și apăra interesele, dar și drepturile în raport cu alte organizații, instituții publice și private, dar și autorități publice, menționăm că Curtea Constituțională a reținut că prin lege pot fi instituite organizații profesionale, investite cu competențe ale statului, care nu pot fi echivalate cu asociațiile obștești (Hotărârea Curții Constituționale nr. 13/2015 (instituirea Colegiului Medicilor), § 48).

Se acceptă. În contextul ședinței on-line din 15 februarie 2024 cu reprezentanții Camerei Agricole a Austriei Inferioare, noțiunea de „cameră agricolă” a fost redactată în sensul indicării că aceasta reprezintă o organizație profesională cu statut de persoană juridică de drept public, dar nu o organizație obștească.

Organele profesionale instituite prin lege nu pot fi considerate asociații în sensul dreptului la asociere, or, legislatorul le-a înzestrat cu statut de organizație profesională, atribuindu-le prerogative de interes public (Hotărârea Curții Constituționale 13/2015 (instituirea Colegiului Medicilor), § 59).

Comisia Europeană a admis că, în general, libertatea de asociere implică libertatea de a nu se asocia sau de a nu adera la o asociație, cu excepția asociațiilor de drept public.

Camerele agricole nu reprezintă o organizație profesională a fermierilor, prin urmare ministerul nu poate institui camera agricolă atribuindu-i calificativul de organizație profesională cărora să le delege anumite competențe din domeniul agricol.

Curtea Constituțională în jurisprudența sa a menționat că nu poate reține alegațiile care echivalează statutul organizațiilor profesionale instituite prin lege în anumite domenii cu cel al organizațiilor obștești care activează pe segmente specifice (Hotărârea Curții Constituționale nr. 13/2014 § 58).

Ținând cont că, după competență camerele agricole nu sunt investite cu atribuții care țin în mod exclusiv de competența unui organ profesional, camerele agricole nu pot fi echivalate cu organ profesional cu statut de instituție publică.

În ceea ce privește art. 21 alin. (1) din Legea nr. 187/2022 cu privire la condominiu, menționăm că la baza asocierii în condominiu este bunul comun (Hotărârea Curții Constituționale nr. 20/2016 (calitatea de membru al asociație, de coproprietari în condominiu), § 64).

Prin constituirea asociațiilor de coproprietari în condominiu legislatorul a urmărit scopul de a proteja unele interese de ordin general. Or, administrarea și gestionarea în bune condiții a proprietății comune nu se poate realiza decât în cadrul unei structuri asociative. Prin urmare, impunerea creării asociațiilor de coproprietari prin lege nu este un scop în sine, dar este o cale de asigurare a procesului de întreținere a blocurilor locative pentru interesul comun al tuturor coproprietarilor (Hotărârea Curții Constituționale 20/2016 (calitatea de membru al asociației de coproprietari în condominiu), § 66).

În concluzie, așa cum reiese din practica Curții Europene, o instituție de drept public, înființată de legiuitor nu este o asociație în sensul art. 11. În mod similar, asociațiile

	<p>profesionale și organismele legate de ocuparea forței de muncă nu intră în sfera de aplicare a art. 11. De regulă, obiectivul acestor organisme, instituite prin lege, este acela de a reglementa și promova profesiile pe care le reprezintă, exercitând totodată funcții importante de drept public, pentru protecția publicului. Prin urmare, acestea nu pot fi comparate cu asociațiile de drept privat sau cu sindicatele, dar fac parte integrantă din structurile statului.</p> <p>Totodată, Ministerul Justiției a menționat că, ținând cont că persoana devine membru al asociației în mod benevol, se deduce ideea că și cotizațiile anuale de membru se achită benevol, acestea constituind surse de venit ale asociației care sunt achitate doar de membri. Remarcăm că, urmare adoptării proiectului în formula propusă de autor, cotizațiile de membru riscă să fie transformate în datorii, care vor fi executate silit (eventual din motiv că persoanele nu vor cunoaște că au fost incluse în calitate de membri ai camerei agricole).</p>	
	<p>Adițional, subliniem că, deși potrivit art. 2 din proiect camerele agricole se constituie de fermieri, proiectul enumeră exhaustiv camerele agricole care urmează a fi constituite. Astfel, deși aparent fermierii ar avea discreția de a crea camere agricole, prin art. 5 și anexă de fapt fermierii sunt limitați. Totodată, nu este clară situația în care nu se vor forma grupele de inițiativă și nu se va convoca adunarea generală în vederea constituirii camerelor agricole, or, așa cum am menționat în prezentul aviz, autoritățile publice nu pot interveni în activitatea asociațiilor obștești.</p>	<p>Se acceptă. Din perspectiva că camerele agricole sunt organizații profesionale de drept public ale căror statut este stabilit de către Parlamentului Republicii Moldova se justifică fixarea prin lege a numărului camerelor agricole care se organizează regional.</p> <p>Experiența organizării și convocării de către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a Congresului Colegiului Medicilor Veterinari din Moldova, indică riscul scăzut să se realizeze ipoteza menționată de autorul avizului.</p>
	<p>Din punct de vedere redacțional: 1. La art. 1 alin. (1) lit. e) se va revizui obiectul legii, or, organele de conducere și de control, modul de numire, competența și durata mandatului acestora se indică în statutul organizației necomerciale (a se vedea art. 12 alin. (2) din Legea nr. 86/2020). În acest context, din proiect se vor exclude prevederile ce țin de statut</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>2. La art. 1 alin. (2) lit. b) întru corectitudinea redactării se va face referință la aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană.</p>	<p>Se acceptă. Cuvântul „asocierii” a fost substituit cu cuvântul „aderării”</p>
	<p>3. La art. 2 propunem ca alineatul introductiv să fie formulat după cum urmează: „În sensul prezentei legi se utilizează</p>	<p>Se acceptă</p>

	<p>noțiunile definite în Legea nr. 71/2023 cu privire la subvenționarea în agricultură și mediul rural, precum și următoarele noțiuni:”. În acest context, din conținutul art. 2 se vor exclude noțiunile definite în respectiva lege</p>	
	<p>4. La art. 6 lit. a) remarcăm că promovarea politicilor agricole ține de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și nu poate fi atribuită asociațiilor obștești. Respectivii subiecți pot fi antrenați în procesul de elaborare a eventualelor proiecte de acte normative. Adicional, se va exclude dublarea art. 6 lit. a) și d) cu art. 7 lit. a), b) și i).</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>5. La art. 7 lit. a), textul „instituții, organizații” se vor exclude, or, termenul „entități” cuprinde inclusiv instituții și organizații (obiecție valabilă și în denumirea art. 33, art. 33 alin. (3))</p>	<p>În contextul obiecției de la articolul 6, litera a) de la articolul 7, în redacția avizată, a fost exclusă</p>
	<p>6. La art. 7 lit. d) se va revedea atribuția camerelor agricole de a asigura asistență tehnică și de specialitate, economică și managerială persoanelor fizice și juridice (care nu sunt membrii camerei agricole) care desfășoară activități conexe sectorului agricol în mediul rural, acest aspect fiind în dezacord cu conceptul creării respectivelor asociații. Persoanele fizice sau juridice, altele decât fermierul, care desfășoară activități conexe sectorului agricol din mediul rural vor putea fi asistate de camerele agricole doar în condițiile deținerii calității de membru în temeiul art. 8 din proiect. Adicional, se va determina care activități se vor considera „conexe sectorului agricol</p>	<p>În contextul obiecției de la articolul 6, litera d) de la articolul 7, în redacția avizată a fost exclusă.</p>
	<p>7. Art. 8 necesită a fi reanalizat pentru a putea determina cu exactitate persoanele care vor putea avea calitatea de membru în camerele agricole. În contextul în care se menționează persoanele fizice care dețin în proprietate sau posesie și folosință cel puțin 2 hectare de teren agricol arabil și/sau cel puțin 1 hectar de teren ocupat de culturi perene sau legume în câmp deschis, sau cel puțin 0,1 hectare de legume pe teren protejat ori un număr de animale mai mare decât cel prevăzut de Legea nr. 221/2007 privind activitatea sanitară veterinară pentru exploatațile nonprofesionale, se poate interpreta că toate persoanele fizice care dețin în proprietate cel puțin 2 hectare de teren agricol (eventual loturi pe lângă casă), ar deveni în temeiul legii membrii camerelor agricole. În cazul în care intenția a fost de a include gospodăriile țărănești, remarcăm că, respectivele urmează să dețină statut de persoane juridice.</p>	<p>Se acceptă.</p>

	<p>8. La art. 8 alin. (3) se va examina situația în care persoana fizică deține terenuri agricole în mai multe regiuni și ar avea nevoie de suportul altei camere agricole decât ce a cărui membru este. Totodată, nu este necesară referința la fermier în contextul în care se face referință la persoane fizice și juridice prevăzute la alin. (2) lit. b)</p>	<p>Nu se acceptă. Potrivit articolului 8 alineatul (1) din proiectul de Lege este stabilit că membrul al camerei agricole regionale este persoana fizică sau juridică (...) care își are domiciliu/sediul în aria de activitate a camerei agricole regionale respective. Prin urmare, chiar dacă în ipoteza că un membru deține terenuri în mai multe regiuni, acesta va fi membru doar al camerei agricole în care își are domiciliul, prin urmare doar de la aceasta poate obține suport.</p>
	<p>9. Art. 8 alin. (5) se va reexamina pornind de la faptul că pot fi persoane care au obținut calitatea de membru în mod benevol, însă ulterior se încadrează în categoria celor care sunt membri în temeiul legii.</p>	<p>Se acceptă. Prevederile cu privire la apartenența benevolă a membrilor camerelor agricole a fost exclusă din textul proiectului.</p>
	<p>11. Art. 10 alin. (2) este conceptual greșit, deoarece aprobarea statutului nu poate preceda constituirea camerei agricole. Astfel, nu poate fi reglementată de statut convocarea adunării de constituire a camerei agricole.</p>	<p>Se acceptă. Textul „în modul și în condițiile prevăzute de statutul camerei agricole regionale” s-a exclus.</p>
	<p>12. La art. 11 alin. (1) remarcăm că termenul „sediul” se aplică doar persoanelor juridice, în cazul persoanelor fizice fiind vorba de domiciliu.</p>	<p>Se acceptă. Articolul 11 alineatul (1) a fost modificat prin completarea cu referința la articolul 8 alineatul (1) și excluderea textului „și care sunt înregistrați/înregistrate cu sediul în localitatea, care intră în componența teritoriului arondat camerei agricole regionale respective”, întrucât acest din urmă text îl reproduce pe cel de la articolul 8 alineatul (1).</p>
	<p>13. La art. 11 alin. (2), menționăm că camerele agricole constituie organizații necomerciale de drept privat, prin urmare formarea grupului de inițiativă separat pentru fiecare cameră agricolă regională nu poate fi constituită conform unei proceduri aprobate de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare</p>	<p>Nu se acceptă. Din perspectiva că statutul camerelor agricole a fost schimbat în persoane juridice de drept public, se justifică participarea Ministerului la constituirea camerelor agricole. Totodată, subliniem că procedura menționată nu se referă la constituirea camerelor agricole dar la constituirea grupurilor de inițiativă.</p>
	<p>14. La art. 11 alin. (3) se va analiza modul de implementare a normei și anume, cum grupul de inițiativă va identifica potențialii membri ai camerei agricole, datele privind proprietarii sau deținătorii terenurilor agricole fiind cu caracter personal. Acest aspect este unul foarte important, deoarece de</p>	<p>Se acceptă de principiu. Lista se va perfecta în baza datelor prezentate de la ASP cu privire la proprietarii terenurilor agricole din teritoriul arondat viitoarei camerei agricole. Or, datele din Registrul bunurilor imobile sunt publice.</p>

	<p>el depinde convocarea adunării generale și stabilirea caracterului deliberativ al acesteia.</p> <p>15. La art. 12 alin. (1) lit. b) și art. 16 alin. (2) lit. g) se va examina atribuția adunării generale de a aproba lista membrilor camerei agricole. Astfel, se deduce ideea că în lipsa unei astfel de aprobări, persoanele care au obținut calitatea de 8 membru în temeiul legii nu vor deține această calitate. Mai mult, nu este judicios a stabili obligativitatea calității de membru și concomitent a prevedea aprobarea acestui statut.</p> <p>16. La art. 12 alin. (2)-(4) se va revedea referința la membri, or, până la constituirea camerei agricole vorbim de potențialii membri (termenul utilizat la art. 11 din proiect)</p> <p>17. Cerința indicată la art. 12 alin. (6) din proiectul legii privind avizarea de către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a procesului-verbal al adunării generale constituie o îngrădire a dreptului la libera asociere, or, legea nu permite un control preliminar asupra exercitării acestui drept.</p> <p>18. La art. 13 alin. (2) cerințele față de statut se vor conforma la prevederile din Legea nr. 86/2020.</p> <p>19. Deși la art. 14 alin. (4) se face referință la fondatorii camerei agricole, în proiect lipsesc prevederi în acest sens. Astfel, se va determina cine va putea avea calitatea de fondator a camerei agricole.</p> <p>20. La art. 14 alin. (2) lit. e) nu este clară cerința prezentării informației privind beneficiarul efectiv/beneficiarii efectivi ai camerei agricole.</p> <p>21. Dispoziția de la art. 14 alin. (3) se va exclude ca fiind excedentă, or, prevederile acesteia rezultă din art. 3 din Legea nr. 220/2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali.</p> <p>22. La art. 16 alin. (2) lit. d) se consideră inutilă stabilirea limitei cuantumului cotizației de membru în statut, deoarece atât statutul, cât și mărimea cotizației de membru se aprobă de adunarea generală.</p>	<p></p> <p>Se acceptă. Din articolul 12, alineatul (1) litera b) și articolul 16 alineatul (2) lit. g) s-a exclus.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă de principiu, dar avînd în vedere că statutul camerelor agricole a fost schimbat în persoană juridică de drept public, prevederile Legii nr. 86/2020 devin inaplicabile. Prin urmare, structura statutului camerelor agricole poate fi alta decît structura statutului organizațiilor neguvernamentale.</p> <p>Se acceptă. La articolul 14 cuvîntul „fondator” a fost substituit cu textul „președintele ședinței adunării generale de constituire”</p> <p>Se acceptă. Litera e) a fost exclusă.</p> <p>Se acceptă.</p> <p>Se acceptă. Textul „ în limitele cuantumului prevăzut de statutul camerelor agricole regionale” a fost exclus.</p>
--	---	--

	23. La art. 16 alin. (2) lit. i) opțiunea fondării societăților comerciale de către camerele agricole este în dezacord cu scopul creării acestor asociații, motiv pentru care necesită a fi revizuită.	Se acceptă. Textul „adoptarea deciziei cu privire la crearea sau participarea la crearea societăților comerciale, reorganizarea sau lichidarea acestora, în conformitate cu prevederile Codului civil și a statutului camerelor agricole regionale” s-a exclus.
	24. Dispozițiile de la art. 16 alin. (4) din proiectul legii cu privire la modul de adoptare a hotărârilor adunării generale contravin dispozițiilor de la art. 18 alin. (4), or, potrivit art. 16 normele privind modul de adoptare a hotărârilor vor fi incluse în statutul camerelor agricole regionale, iar art. 18 indică în lege numărul necesar de voturi pentru adoptarea hotărârilor.	Se acceptă.
	25. Art. 17 alin. (2) nu este corelat cu art. 16 alin. (2) care prevede aprobarea de adunarea generală a bugetului anual și a modului de utilizare a acestuia. Astfel, bugetul camerei regionale urmează a fi aprobat până la finele anului dar nu după încheierea anului financiar.	Se acceptă.
	26. Art. 17 alin. (5) propunem să se precizeze că informarea membrilor va avea loc prin modalitățile prevăzute în statut.	Se acceptă
	27. La art. 21 nu se consideră judicioasă stabilirea unui număr atât de mare de membri ai Consiliului camerei care este un organ de conducere. Astfel, în primul rând, vor putea fi cazuri când din insuficiența membrilor nu vor putea fi alese atâtea persoane în Consiliu, sau nu vor fi doritori de a fi membrii Consiliului, iar în al doilea rând vor putea fi create blocaje pentru convocarea și luarea deciziilor. Propunem să se lase la discreția membrilor camerelor agricole determinarea numărului membrilor Consiliului camerei.	Se acceptă
	28. La art. 21 alin. (5) lit. b), cuvântul „relațiile” se va substitui cu cuvântul „raporturile”.	Se acceptă
	29. La art. 23 alin. (2) lit. f), se va preciza unde se va publica raportul anual cu privire la activitatea camerei agricole.	Se acceptă
	30. La Capitolul IV nu este clar determinată ierarhia dintre Camera agricolă Națională și camerele agricole regionale, finanțarea, precum și calitatea de membru în respectivul. Astfel, deși la art. 30 lit. e) se face referință la bugetul separat al Camerei Agricole Naționale și aprobarea mărimii cotizației de membru, în proiect lipsesc prevederi la acest aspect	Nu se acceptă. Or, caracterul ierarhic la Camerei Agricole Naționale este subliniat prin articolul 26 alineatul (1) potrivit căruia „Camera Agricolă Națională se creează la nivel național în vederea <i>organizării și coordonării activității</i> camerelor agricole regionale”

	31. La art. 27 alin. (8), se va revizui referința la Consiliul Național deoarece pare să fie greșită	Se acceptă.
	32. La art. 34 remarcăm că, în măsura în care nu s-a precizat tipul camerei agricole (națională sau regională) articolul se va aplica tuturor camerelor agricole, însă nu toate modalitățile de finanțare ar fi aplicabile Camerei Agricole Naționale.	Se acceptă. Modalitatea de finanțare a Camerei Agricole Naționale este stabilită la articolul 35 alineatul (1) potrivit căruia „Membrii camerelor agricole achită o cotizație anuală de membru, la data indicată în statutul camerelor agricole, utilizată de camerele agricole pentru a susține activitatea (...) Camerei Agricole Naționale”
	33. În parafa de aprobare a anexei se va indica actul normativ al cărui element constitutiv este.	Se acceptă
	34. În partea ce ține de denumirea organizațiilor necomerciale indicată în anexă, remarcăm că, potrivit art. 4 alin. (1) din Legea nr. 86/2020 organizația necomercială își desfășoară activitatea sub o denumire care trebuie să conțină: a) forma juridică de organizare, după caz: „Asociația Obștească”, „Fundația”, „Instituția Privată”; b) denumirea propriu-zisă	Se acceptă
Ministerul Justiției nr. 04/2-1881 din 28.02.2024	1. La art. 2 noțiunea „cameră agricolă” se vor exclude cuvintele „de fermieri”, or, camerele agricole se instituie prin lege.	Se acceptă.
	2. La art.7, literele nu sunt enumerate în ordine consecutivă, or, lit. a) urmează a fi succedată de lit. b) (obiecție similară și la art. 12 alin. (2), art. 14 alin. (2), art. 22 alin. (2), art. 30 alin. (2), art. 32).	Se acceptă.
	3. Prevederea de la art. 8 alin. (3) este similară cu prevederea de la art. 9 alin. (3) lit. b), prin urmare, propunem excluderea acesteia	Se acceptă. De la articolul 9 alineatul (3) litera b) s-a exclus.
	4. La art. 9 alin. (1) lit. b) sintagma „date în acest sens” este lipsită de previzibilitate, motiv pentru care se va revizui.	Se acceptă. Text „date în acest sens” a fost exclus.
	5. La art. 10 alin. (1), propunem următoarea redacție: „(1) Ședința Adunării Generale a camerei agricole se desfășoară cu prezența reprezentanților membrilor camerei agricole regionale”.	Se acceptă.
	6. La art. 11 alin. (1) și art. 12 alin. (2) lit. c), cuvintele „de constituire” se vor exclude, or, camerele agricole se instituie prin lege, iar organul de conducere care urmează să aprobe statutul și ulterioarele modificări la acesta este adunarea generală.	Se acceptă.
	7. La art. 14 alin. (2) lit. i) opțiunea fondării societăților comerciale de către camerele agricole este în dezacord cu	Se acceptă.

	<p>scopul creării organizațiilor profesionale, motiv pentru care necesită a fi exclusă.</p>	
	<p>8. La art. 15 se vor revizui alin. (4), (5) și (7) pentru a reflecta și situația convocării adunării generale de către cel puțin 10% din numărul total al membrilor camerei agricole. Astfel, în cazul în care consiliul camerei agricole nu convoacă adunarea generală la solicitarea membrilor camerei, toate acțiunile ce țin de convocarea adunării generale urmează a fi desfășurate de ultimii.</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>9. La art. 17 alin. (2) lit. b), se vor uniformiza trimiterile la articole, alineate sau litere. Astfel, în textul proiectului normei se vor utiliza abrevierile acestora (obiecție valabilă și la art. 33 alin. (2), art. 35 alin. (2)).</p>	<p>De principiu se acceptă, dar dorim să subliniem că pentru actualizarea automată a trimiterilor la articole, autorul proiectului a utilizat funcția „Cross-reference” (referințe încrucișate) a radactorului de documente Microsoft Office, care la actualizare, restabilește textul „semnului de carte”, adică inserează din nou textul „Articolul” scris pe lung. În redacția finală a proiectului, referințele vor fi excluse, ceea ce va permite păstrarea abrevierilor.</p>
	<p>10. La art. 17 alin. (2) lit. c) și d) remarcăm că, ordinea de zi și luările de cuvânt la adunarea generală se indică în procesul-verbal al adunării și nu reprezintă documente separate. În cazul lit. d) ar putea fi anexate la proces-verbal declarațiile și opiniile separate care au fost prezentate în formă scrisă.</p>	<p>Se acceptă. Literele menționate au fost excluse</p>
	<p>11. La art. 18 alin. (2) lit. e) se va revedea atribuția Consiliului camerei agricole de a elabora planul de activitate, rapoartele anuale și alte documente în contextul în care potrivit art. 22 alin. (2) lit. e) atribuția respectivă este pusă în sarcina directorului executiv. Propunem să se indice că Consiliul coordonează respectivele documente.</p>	<p>Se acceptă.</p>
	<p>12. La art. 22: 1) La alin. (2) lit. f) cuvintele „pagina web” se vor substitui cu cuvintele „pagina web oficială” în conformitate cu terminologia din legislație.</p>	<p>Se acceptă</p>
	<p>2) Ținând cont de prevederile Codului muncii, la alin. (2) lit. k) (n.a. - după redactare devinit litera i)), se va revizui expresia „desface raporturile” or, codul operează cu termenul „încetarea raporturilor de muncă” (obiecție valabilă și la art. 29 alin. (3) lit. e)).</p>	<p>Se acceptă.</p>

	13. La art. 25 alin. (3), cuvântul „delegare” se va substitui cu cuvântul „desemnare” (obiecție similară și la alin. (4)).	Se acceptă.
	14. Art. 25 alin. (7) se va preciza că hotărârile Congresului Național se adoptă cu votul majorității simple a membrilor prezenți. Totodată, pentru a respecta succesiunea expunerilor, propunem ca alineatul în cauză să fie expus după alineatul ce prevede reconvocarea Congresului Național (propunere valabilă și pentru art. 27 alin. (4))	Se acceptă.
	15. La art. 26 propunem să se stabilească competența Congresului Național de a aproba mărimea cotizației de membru.	Se acceptă.
	16. La art. 33 alin. (2) atragem atenția că articolul la care s-a făcut trimitere se referă la modul de calculare și achitare a cotizației de membru la camerele agricole regionale, pe când art. 33 se referă și la Camera Agricolă Națională. Prin urmare, propunem să se facă trimitere la statutul camerei agricole.	Se acceptă.
	17. La Capitolul VI remarcăm că respectivul fiind un element de structură complex, nu poate fi constituit dintr-un singur articol.	De principiu se acceptă, dar excluzând capitolul VI, textul articolul va deveni parte al Capitolul V care cuprinde articolele ce țin de finanțarea. Pe de altă parte, Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, stabilește că momentul intrării în vigoare se inserează în dispoziții finale.
	18. La art. 35 alin. (2) se va preciza că este vorba de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare.	Se acceptă.
Centrul Național Anticorupție (nr. ELO23/9335)	Textul proiectului nu corespunde tehnicii legislative și normative, în conținutul proiectului fiind identificate formulări ambigue capabile să afecteze implementarea corespunzătoare a dispozițiilor proiectului. Analiza detaliată este prezentată la compartimentul III al raportului.	Se acceptă. Proiectul de lege a fost redactat conform obiecției expuse.
	Articolul 8. Se constată că prevederile articolului se contrazic reciproc, fapt ce poate duce la interpretări distincte și eronate despre cine poate sau nu poate fi membru al asociației. Totodată, modul de obținere a calității de membru cu titlu imperativ, adică obligatoriu, contravine statutului entității și dispozițiilor art. 3 alin.(1) din Legea nr. 86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale, unde se stabilește că „Organizația	Se acceptă. Proiectul de lege a fost redactat prin modificarea definiției de „cameră agricolă”, în care s-a precizat că aceasta este o organizație profesională cu statut de persoană juridică de drept public. În acest context, menționăm Hotărârea Curții Constituționale nr. 13/2015 pentru controlul

necomercială se constituie benevol. Nimeni nu poate fi constrâns să fondeze organizații necomerciale, să devină membru al unei asociații obștești sau să fie sancționat pentru că a fondat, pentru că este sau nu este membru al unei organizații necomerciale.”

Suplimentar, se denotă că în textul proiectului nu este stipulat care sunt consecințele în cazul în care persoana refuză să devină membru, în contextul art.8 alin.(2) lit.a) și nu dorește să achite cotizații în acest sens, or la art.3 alin.(1) din Legea prenotată se stabilește că nimeni nu poate fi constrâns să devină membru și nimeni nu poate fi sancționat că nu este membru al unei organizații necomerciale.

Respectiv, nu este clar care vor fi acțiunile în cazul în care fermierul este obligat să devină membru al camerei agricole, însă acesta refuză să achite cotizațiile, or consimțământul său nu a fost valorificat și nu exprimă dorința acestuia de a face parte din organizație.

În acest sens, subliniem că omisiunea legiuitorului de a reglementa aspecte ale relațiilor sociale, existența cărora rezultă din realitatea obiectivă sau din alte prevederi ale aceluiași act sunt susceptibile să creeze incertitudini referitor la acțiunile ce urmează a fi întreprinse, îndeosebi cele referitoare la mecanismele de realizare a drepturilor, de îndeplinire a obligațiilor, situații în care autoritățile responsabile de executarea legii respective se pot prevala de această deficiență pentru a comite abuzuri.

Articolul 11. [...]

Normele precizate se contrazic în privința chestiunilor discutate sau ce urmează a fi aprobate la adunarea generală de constituire, fiind stabilit că în procesul-verbal al adunării se menționează despre includerea datelor despre alegerea organelor de control. Cu toate acestea, în conținutul proiectului nu se stipulează nimic despre careva organe de control, mod de constituire, componență, atribuții sau drepturi.

Totodată, se relevă că potrivit art.12 alin.(2) lit.e) din Legea nr.86/2020, se stabilește că în statutul organizației necomerciale se indică care sunt organele de conducere și *de control, modul de numire, competența și durata mandatului acestora*, fapt ce nu se regăsește la art.13 alin.(2) din proiect, fiind indicată decât

constituționalității Legii nr. 261 din 1 noiembrie 2013 cu privire la Colegiul Medicilor din Republica Moldova, care a reținut la considerentul 48 că „că prin lege pot fi instituite organizații profesionale, investite cu competențe ale statului, care nu pot fi echivalate cu asociații obștești.” Totodată, la punctul 60 și 61, Curtea subliniază că „Comisia europeană a admis că, în general, libertatea de asociere implică libertatea de a nu se asocia sau de a nu adera la o asociație, cu excepția asociațiilor de drept public. Prin urmare, ordinele profesionale, care sunt instituții de drept public, reglementate de lege și urmărind scopuri de interes general, nu constituie o *asociație* în sensul art.11 din Convenție (Cauza X vs Olanda, Decizia Comisiei Europene din 1 martie 1983) (...). 61. Personalitatea juridică a ordinelor profesionale se acordă prin lege. Un ordin profesional reunește toți membrii unei profesii, *aderarea fiind obligatorie, fiecare ordin incluzând obligatoriu toate persoanele abilitate să exercite profesia*. Ordinul profesional nu rezultă dintr-o asociere liberă.”

Se acceptă.

Proiectul de lege a fost redactat conform obiecției expuse.

	<p>mențiunea cu privire la structura și competențele organelor de conducere.</p> <p>Prin urmare, se conturează necesitatea uniformizării normelor și reglementării modului de constituire și sarcinilor organelor de control, or în lipsa acestor dispoziții se oferă posibilitatea interpretărilor și dezvoltării practicilor proprii și neuniforme.</p>	
	<p>Art.11 alin.(3) și art.12 alin.(7), art.29 alin.(1)</p> <p>Sarcina de prezentare a procesului-verbal al adunării generale însoțit de decizia de creare a camerei agricole, statutului camerei și listei membrilor, pentru avizare de către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, se consideră a fi excesivă, or potrivit art. 11 alin. (3) lit. d) din proiect se stabilește că grupul de inițiativă are responsabilitatea consultării documentelor ce urmează a fi aprobate la adunarea generală de constituire, inclusiv cu Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare.</p> <p>Prin urmare, nu este clară necesitatea de transmitere suplimentară a documentelor menționate la art.12 alin.(7) din proiect.</p> <p>Mai mult, potrivit prevederii de la art.13 alin.(1) din proiect stabilește că modelul statutului camerelor agricole regionale va fi aprobat de Guvern. Respectiv, se constată că avizarea suplimentară a statutului nu este necesară, or în cazul prevederilor proiectului se stabilește încălcarea principiilor stabilite în Legea nr. 86/2020, unde la art.3 alin.(2) se stabilește că <i>„Organizația necomercială este liberă să își stabilească structura internă, scopurile și activitățile proprii, în condițiile legii.”</i></p> <p>Astfel, analizând norma stipulată la art.12 alin.(7) din proiect, se denotă ingerința autorităților publice centrale în organizarea și funcționarea camerei agricole.</p> <p>În acest sens, nu excludem necesitatea implicării statului în modul de funcționare a organizațiilor necomerciale, însă această implicare nu trebuie să afecteze scopul pentru care a fost</p>	<p>Se acceptă.</p> <p>Proiectul de lege a fost redactat conform obiecției expuse.</p>

	<p>creată organizația, și anume reprezentarea, protejarea și promovarea intereselor fermierilor în dialogul cu autoritățile publice în procesul de luare a deciziilor pe marginea politicii de dezvoltare a agriculturii și mediului rural. Or în cazul implicării exagerate a statului, în alte situații decât cele menționate la art.5 alin.(10) și (11) din Legea nr. 86/2020, rolul de reprezentare a intereselor statului se diminuează, prevalând intenția autorităților publice de a controla și limita independența camerelor agricole, contrar principiilor stipulate în proiect la art.4</p> <p><i>„independența în activitatea camerelor agricole”.</i></p>	
	<p>Art.16 (2) lit.g) și art.20 (2) lit.c) Din conținutul normelor prezentate supra se constată stabilirea concomitentă a competenței de aprobare a noilor membri ai camerelor agricole regionale, de către adunarea generală și consiliul camerelor agricole, fapt ce va crea confuzii la implementarea corespunzătoare a normei.</p> <p>Atribuțiile paralele creează riscul de apariție a conflictului de competență între organele de conducere investite cu atribuții paralele sau a declinării competențelor de către ambele entități responsabile.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul de lege a fost redactat conform obiecției expuse.</p>
	<p>Art.21 Potrivit normei de la art.21 alin.(1) din proiect se stabilește că Consiliul camerelor agricole regionale este ales pentru o perioadă de 4 ani, însă termenul mandatului președintelui și vicepreședintelui Consiliului se stabilește pentru 5 ani. Raționamentul stabilirii termenilor distincți pentru organele de conducere a consiliului și termenul pentru care a fost ales consiliul camerelor nu este clar, or analizând norma de la art.21 alin.(4) se constată că fiecare consiliu nou numit își alege un președinte și vicepreședinte care săi conducă activitatea.</p> <p>Prin urmare, se relevă că mandatul organelor de conducere trebuie să fie identic cu termenul pentru care este ales consiliul</p>	<p>Se acceptă. Proiectul de lege a fost redactat conform obiecției expuse.</p>

	<p>camerelor agricole, astfel încât să fie asigurată reprezentativitatea membrilor camerei agricole regionale.</p> <p>Suplimentar, la art.21 alin.(3) se formulează în mod confuz promovarea de către membrii consiliului a intereselor camerei agricole din care face parte, or art.21 stabilește componența consiliului camerelor regionale, nefiind stipulată în proiect constituirea altor tipuri de asociații, cum ar fi camerele agricole locale, ar căror reprezentanți să facă parte din camera agricolă regională. Respectiv, nu este clar în favoarea căror interese trebuie să acționeze membrii consiliului camerelor agricole regionale, această normă fiind mai degrabă relevantă în cazul Consiliului Coordonator al Camerei Agricole Naționale, care este constituit din reprezentanții camerelor agricole regionale.</p>	
	<p>Art.22 Potrivit normelor sus-citate consiliul se convoacă în ședințe ordinare și extraordinare, însă la alin.(2) se stabilește în mod echivoc periodicitatea organizării ședințelor ordinare, or semnificația lexemului „ordinar” reprezintă desfășurarea în mod obișnuit, regulat, la un anumit interval de timp a ședințelor, în timp ce sintagma „după necesitate” poate fi utilizată în cazul convocării ședințelor extraordinare.</p> <p>Prin urmare, se stabilește necesitatea de revizuire a termenului de convocare a ședințelor ordinare, în vederea respectării rigorilor de elaborarea a actelor normative statuate la art.54 din Legea nr.100/2017.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul de lege a fost redactat conform obiecției expuse.</p>
	<p>Art.24 În conținutul normei se stabilește situațiile de încetare a mandatului membrilor consiliului, la lit. c) fiind precizată revocarea în cazul absențelor nemotivate la ședințele planificate ale consiliului. Problema intervine în cazul necesității de interpretare a normei, care sunt considerate ședințe planificate, or ședințele extraordinare se planifică și ele în momentul survenirii necesității de convocare a ședințelor. Prin urmare, se conturează necesitatea de utilizarea uniformă a termenilor, astfel încât să se evite interpretările eronate.</p>	<p>Se acceptă. Proiectul de lege a fost redactat conform obiecției expuse.</p>
	<p>Art.36</p>	<p>Se acceptă.</p>

	<p>Potrivit art.36 privind controlul activității financiare a camerelor agricole, se stabilește că activitatea financiară a camerelor agricole va fi supusă auditului extern. Însă din conținutul alin.(2) nu este clar când auditul se va realiza, anual sau la necesitate. Astfel, se constată că norma este interpretabilă și discreționară, întrucât intervine libertatea subiecților responsabili de a amâna procedura de auditare, selectând varianta convenabilă prescrisă în normă, de a realiza auditul extern „în caz de necesitate”.</p> <p>Problema este că promovarea unei norme de realizare a auditului extern al activității financiare pentru organizații necomerciale, fără a specifica clar momentul efectuării acestuia, poate genera mai multe riscuri, cum ar fi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ambiguitatea și interpretarea normei, organizațiile pot interpreta diferit momentul realizării auditului, respectiv promovând practici neuniforme și potențiale neînțelegeri între între organizații și autorități; - lipsa de conformitate din partea organizațiilor, or ambiguitatea normei oferă posibilitatea de a nu realiza auditul la timp sau să amâne realizarea acestuia nejustificat; - ineficiența în monitorizare și existența riscurilor financiare/fraude neidentificate la timp, astfel diminuând din credibilitatea și transparența organizației. <p>Prin urmare, se relevă necesitatea stabilirii clare a frecvenței de realizare a auditurilor, astfel încât să asigure un nivel consistent de conformitate și transparență în cadrul organizațiilor necomerciale.</p> <p>În acest sens, se subliniază că potrivit art.17 din Legea nr.86/2020, se stabilește că „(3) Pentru exercitarea controlului asupra gestiunii organizației necomerciale și a activității administratorului, organul suprem de conducere poate desemna unul sau mai mulți cenzori sau decide ca activitatea organizației necomerciale să fie <u>auditată anual</u> de către un auditor extern, în modul prevăzut de statut.”</p>	<p>Proiectul de lege a fost redactat conform obiecției expuse.</p>
	<p>Art.32 alin.(2)</p>	<p>Se acceptă.</p>

Norma cu privire la posibilitatea delegării unor funcții Camerei Agricole Naționale, în lipsa menționării despre ce funcții este vorba, oferă actului normativ un caracter ambiguu.

Subliniem că, un cadru legal vag permite autorităților administrației publice centrale de a utiliza aceste ambiguități pentru promovarea intereselor sale, care pot să nu coincidă cu scopul și obiectivele organizației necomerciale, or potrivit proiectului de lege Camera Agricolă Națională se constituie pentru reprezentarea și protejarea intereselor fermierilor în dialogul cu autoritățile publice în procesul de luare a deciziilor pe marginea politicii de dezvoltare a agriculturii și mediului rural, conducându-se de principiile independenței în activitatea camerelor agricole, fiind interzisă orice imixtiune în activitatea acestora din partea autorităților publice ori a persoanelor cu funcții de răspundere din cadrul acestora (art. 4 lit.a) din proiect).

Totodată, potrivit Legii nr.86/2020, la art.5 alin. (10) și (11) se stabilește că „*Statul poate institui reguli pentru organizațiile necomerciale în vederea prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului doar în măsura în care aceste reguli sunt conforme standardelor internaționale în domeniul drepturilor omului. (11) Statul poate interveni în activitatea organizațiilor necomerciale doar dacă aceasta constituie o măsură necesară într-o societate democratică pentru a asigura securitatea națională, siguranța publică, apărarea ordinii sau prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a drepturilor și libertăților altora.”*

Prin urmare, se consideră necesar a stabili în proiect domeniile în care autoritățile administrației publice centrale poate delega funcții organizației comerciale, cu respectarea prevederilor Legii nr.86/2020, or în caz contrar, delegarea altor sarcini decât cele necesare pentru asigurarea securității naționale, siguranței publice, apărării ordinii sau prevenirii infracțiunilor, protecției sănătății, a moralei, a drepturilor și libertăților cetățenilor, se consideră a fi imixtiune în activitatea organizației necomerciale, astfel compromițând misiunea și scopul pentru care a fost constituită.

Proiectul de lege a fost redactat conform obiecției expuse.

Proiectul de act normativ reglementarea modului de constituire și funcționare a camerelor agricole, în proiectul de lege fiind stabilite norme privind modul de creare, organizare și funcționare a camerelor agricole, principiile și particularitățile de activitate ale acestora.

În procesul de promovare a proiectului de decizie rigorile de asigurare a transparenței decizionale statuate în Legea nr.239/2008 au fost respectate de către autor, fiind asigurat accesul părților interesate la proiect, cu stabilirea unui termen optim pentru recepționarea recomandărilor.

Urmare a examinării prevederilor proiectului, în conținutul acestuia au fost identificate multiple discrepanțe în ce privește scopul și rolul constituirii camerelor agricole, în calitate de organizație necomercială creată în vederea reprezentării, protejării și promovării intereselor fermierilor în dialog cu autoritățile administrației publice centrale, în raport cu dispozițiile Legii nr. 86/2020 ce reglementează principiile de constituire și de funcționare a organizațiilor necomerciale, or imixtiunea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare în procesul de constituire și funcționare a camerelor agricole contravine principiului independenței în activitate, propagat inclusiv în conținutul proiectului de lege examinat.

Totodată, în proiect au fost identificate norme contradictorii dintre prevederile interne ale acestuia, precum și cu reglementările Legii nr.86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale, în ce privește subiecții care pot avea calitatea de membru al camerelor agricole; implicarea autorităților administrației publice centrale în modul de constituire și funcționare a camerelor agricole; dubarea competențelor adunării generale a camerelor agricole regionale și consiliului camerelor agricole regionale; precum și realizarea auditului extern asupra activității financiare a camerelor agricole. Notificăm că, nu excludem necesitatea implicării statului în modul de funcționare a organizațiilor necomerciale, însă această implicare nu trebuie să afecteze scopul pentru care a fost creată organizația, și anume reprezentarea, protejarea și promovarea intereselor fermierilor în dialogul cu autoritățile publice în procesul de luare a deciziilor pe marginea politicii de dezvoltare a agriculturii și mediului rural. Or, în cazul implicării exagerate

Se acceptă.

Proiectul de lege a fost redactat conform obiecției expuse.

a statului, în alte situații decât cele menționate la art.5 alin.(10) și (11) din Legea nr.86/2020, rolul de reprezentare a intereselor statului se diminuează, prevalând intenția autorităților publice de a controla și limita independența camerelor agricole, contrar principiilor stipulate în proiect la art.4 „*independența în activitatea camerelor agricole*”.

În consecință, se relevă necesitatea revizuirii prevederilor, inclusiv a conceptului proiectului în ce privește modul și gradul de implicare a autorităților administrației publice centrale în procesul de constituire și funcționare a camerelor agricole, examinată prin prisma prevederilor Legii nr.86/2020, misiunii și statutului organizației necomerciale în raport cu autoritățile publice.

**Viceprim-ministru,
Ministru agriculturii și
industrii alimentare**

Digitally signed by Bolea Vladimir
Date: 2024.03.01 08:34:58 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Vladimir BOLEA